

A

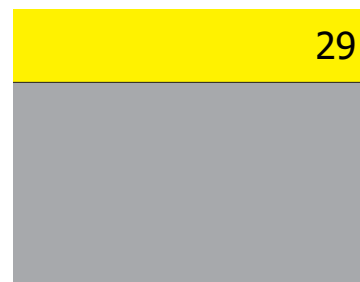
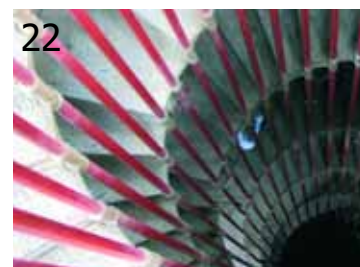
inii

Casopis družbe Talum, d. d., Kidričevo,
marec 2008, številka 3

Ulitki po dveh letih obratovanja

Iz vsebine

4 Poslovanje

5-11 Ulitki

12-15 Intervju

16-17 Nabava

18 Marketing

19 Vrelci idej

20-21 Reportaža

22 Fotografije meseca

23-24 Kolumni

25 Spomin

26-27 Fotoreportaža

28 Letovanje

29 Delovne obleke

30 Križanka

Časopis družbe Talum

Naslov uredništva: Talum, d.d.

2325 Kidričevo, Tovarniška cesta 10,

telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103,

e-pošta: ivo.ercegovic@talum.si

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov

Uredniški odbor: Ivo Ercegović, urednik, Danica Hrnčič

in Lilijana Ditrh, članici, Darko Ferlinc, član,

Srdan Mohorič, član

Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak

Oblikovanje: Darko Ferlinc

Avtor naslovnice: Srdan Mohorič

Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor

Tisk: Bezjak tisk, Maribor

Nič nam ni zagotovljeno

IVO ERCEGOVIĆ
GLAVNI UREDNIK

»Na ta način že dolgo uresničujemo tudi deklaracije EU, cilje Lizbonske strategije, ki zahtevajo, da morajo delovna mesta v Evropi ljudi motivirati za delo, da je treba storiti več, da bodo manj usposobljeni imeli več priložnosti na trgu dela, zlasti pa, da ne bi smeli dovoliti delovnih mest, ki zaposlenim ne omogočajo preživetja.«

Znamo ceniti človeški odnos ... Ves trud je poplačan z uspehi ... Da bi le tako ostalo ... Velika dinamika, visoke zahteve glede kakovosti ... Smo na dobri poti ... Nujen je nadaljnji razvoj. To so najpogostejše izjave delavk, delavcev in strokovnjakov o novi DE Ulitki, ki smo ji posvetili to številko Aluminija.

V tej zgodbi so posebna novost in zanimivost delavke. S svojo prisotnostjo, svojim odnosom do dela, do tovarne in s svojim šarmom so v kratkem času postale del Taluma. »Me smo zmagovalke,« je poudarila ena od njih. Njihova zmaga je v tem, da so delo, ki ni lahko, pa še v izmeni, sprejele s srčnostjo in željo, da ustvarjajo, se izkažejo in ostanejo dolgo z nami. Zmaga je prav v njihovi volji. To jim priznajo tudi sodelavci, ki jih spoštujejo in jim pomagajo. Tako se je vzpostavila ustvarjalna atmosfera, za katero ni potrebna pretirana kontrola, prisila ali podobno. V DE Ulitki je drugačen tempo dela, tam je kosovna proizvodnja, in ko smo jih prosili za izjave, so nam zaradi zaposlenosti lahko namenili le kakšno minutko. Kljub temu so vsi vprašani izrekli toliko pohvalnih besed, kot jih Talum že dolgo ni slišal.

Zelo narobe bi bilo, če bi to atmosfero pripisali samodejni iniciativi zaposlenih, kajti ne pozabimo, da sta vodja enote Miran Purg in vodja obrata Miran Krajnc s svojimi sodelavci vnesla delavnost in človeški odnos, ki temelji na tradiciji Taluma. Ko poslušamo zgodbe ljudi, ki so v DE Ulitki prišli od drugod, se nam zdi nepojmljivo, da se to sploh dogaja. Ali ni to še dokaz več, da je Talum drug svet? Tudi pri nas se lahko zgodijo krivice, vendar le izjemoma in niso del sistema. Na ta način že dolgo uresničujemo tudi deklaracije EU, cilje Lizbonske strategije, ki zahtevajo, da morajo delovna mesta v Evropi ljudi motivirati za delo, da je treba storiti več, da bodo manj usposobljeni imeli več priložnosti na trgu dela, zlasti pa, da ne bi smeli dovoliti delovnih mest, ki zaposlenim ne omogočajo preživetja.

Pri opisu DE Ulitki ne manjka analiz, strateških vprašanj, različnih pomislov, predlogov o nujnosti razvoja tehnologije, aktivni raziskavi trga itd. Nič nam ni zagotovljeno, pred nami je velik boj za redno proizvodnjo.

V tej številki predstavljamo tudi dogajanja v Marketingu in nov pristop k vodenju Nabave sto dni po zamenjavi

vodstva. Prizadevni Daniel Lačen nam je predstavil konkretne podatke o poslovanju v preteklem letu, poteku revizije in povprečni plači v Talumu.

Tokratna reportaža govori o Revitalovih vrtnarkah, fotoreportaža pa o praznovanju dneva žena.

Tonka nas spomni na trganje rastlin, ki so ob minulih praznikih množično romale v smeti. »Preveč te imam rada, da bi ti podarila umirajočo rožo,« pravi. Tudi v Aluminiju nismo mogli mimo smrti predsednika Janeza Drnovška. »In ko smo že pomislili, da v politiki ni prostora za čustva, nas je presenetil s svojo humanostjo in človeško toplino...« pravi Aleksandra in ta svoja razmišljanja poklanja vsem borcem za življenje. In gotovo smo tudi Talumovi zaposleni borci. Borili se bomo za obstoj Taluma in nadaljevanje odličnega poslovanja. Na to je opozoril tudi naš predsednik Danilo Toplek, ko je v intervjuju za Finance povedal: »Ne bomo se pustili prodati kot vreča krompirja!« In to je dovolj.

Poslovanje Taluma v letu 2007

DANIEL LAČEN

FOTO: SRDAN MOHORIČ

V prejšnji številki Aluminija sem obljubil, da bom naslednjič podal najvažnejše konkretne podatke o poslovanju Taluma v letu 2007. To obljubo danes tudi izpolnjujem.

Navedeni podatki izhajajo iz letnega poročila Taluma za leto 2007, ki smo ga v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah poslali v odobritev nadzornemu svetu ter v revizijo revizijski družbi Renoma, d. o. o., iz Ljubljane, ki jo je za revidiranje računovodskih izkazov in letnega poročila izbral nadzorni svet. Ocenjujem, da bo revizija računovodskih izkazov predvidoma končana maja letos ter da revizijska družba pri tem ne bo ugotovila nepravilnosti v letnem poročilu in računovodskih izkazih.

Ob koncu leta 2007 je bilo v Talumu zaposlenih 1.019 delavcev. Povprečna izplačana bruto plača v letu 2007 je znašala 1.661 evrov, povprečna izplačana neto plača v letu 2007 pa je znašala 1.046 evrov na zaposlenega.^x

Pomembni ekonomski in računovodski podatki za leto 2007:

Skupni prihodki za leto 2007:	361.951.168 EUR
Skupni odhodki za leto 2007:	349.504.398 EUR
Poslovni izid pred obdavčitvijo:	12.446.770 EUR
Čisti poslovni izid:	9.163.986 EUR

EBITDA (poslovni izid iz poslovanja + amortizacija)	29.458.439 EUR
--	----------------

Odstotek pokritja uvoza z izvozom:	228
Neto devizni priliv:	169.894.941 EUR

Skupna vrednost aktive:	214.333.279 EUR
od tega dolgoročna sredstva	77.024.491 EUR

Stanje zadolženosti:	
lastna sredstva oz. obveznosti	76 % oz. 24 %

Dobičkonosnost skupnega kapitala: (čisti poslovni izid/kapital)	7 %
--	-----

Dobičkonosnost delnice:	2,41 EUR/delnico
(čisti poslovni izid/število izdanih delnic)	

Pred raztovarjanjem v Talumu

Za uspešno poslovanje potreben **nadaljnji razvoj**

BRANE KOŽUH

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Brane Kožuh pri poizkusnem litju

Pred dvema letoma smo v opuščnem obratu za proizvodnjo platišč začeli liti ulitke. Začeli smo najprej na enem in kmalu še na drugem sposojenem stroju po postopku, ki je bil za nas do tedaj neznan. Prvič smo se srečali s tehnologijo gravitacijskega nagibnega litja, ki je danes osnova proizvodnje v DE Ulitki. Do danes smo kupili pet lastnih livnih strojev, eden pa je naročen in bo dobavljen julija letos.

Proizvodnja ulitkov je v okviru Talumove proizvodnje zaenkrat še zelo majhna. Lani smo s to dejavnostjo ustvarili približno 1,5 odstotka vseh prihodkov. Letos bo ta delež že bistve-

no večji, saj so bili trije novi livni stroji zagnani šele v drugi polovici lanskega leta, pridobljena pa so bila tudi nova naročila. Julija bomo predvidoma zagnali še en stroj.

Proizvodna usmeritev je izdelava ulitkov, težkih od 2 do 20 kilogramov. Ulitki so velikokrat votli, kar pomeni, da se pri litju uporabljajo peščena jedra. Litje poteka po dveh osnovnih postopkih: z nizkotlačnim in nagibnim kokilnim litjem. Naše serije so veliko manjše kot pri tlačnem litju in so trenutno od 1.000 do 200.000 kosov na leto. Letos bomo proizvedli približno 2.000 ton ulitkov, prihodnje leto pa naj bi količina narasla že na 3.500 ton.

Doseženi rezultati kažejo, da smo v dveh letih na področju proizvodnje ulitkov naredili veliko. Vendar sedanje stanje še ne omogoča uspešnega poslovanja. V nadaljnji razvoj bo treba vložiti še veliko energije, truda in znanja vseh zaposlenih. V nadaljevanju navajam nekaj svojih misli v zvezi s prihodnjim razvojem ulitkov v Talumu.

Stanje in razvoj

Sedanja količinska proizvodnja je premajhna in temelji na premajhnem številu izdelkov. Najbolj množičen izdelek predstavlja okrog 75 odstotkov proizvodnje, skupaj z drugim pa že več kot 90 odstotkov. Nekaj preostalih izdelkov predstavlja zanemarljiv delež proizvodnje. Kakršnokoli znižanje proizvodnje enega ali drugega izdelka lahko pripelje do velikih težav v poslovanju. Zadeva je toliko bolj resna, ker so vsi izdelki namenjeni enemu samemu kupcu. Zaradi tega mora biti pridobivanje novih kupcev v prihodnje ena od prednostnih nalog. Nekaj stikov smo že vzpostavili, vendar se čas od prvega stika do naročila praviloma šteje v letih.

Kljub temu da smo ponosni na dosežene rezultate, se še vedno pojavljajo kakovostne reklamacije, ki kvarijo dober vtis. Očitno bo treba na področju kakovosti še veliko delati in zagotoviti boljše vmesno in končno kontrolo izdelkov. Trenutno poteka iz-

delava sistema za zagotavljanje kakovosti po standardu ISO 9001, ki naj bi prispeval k izboljšanju kakovosti.

Naša DE Ulitki je trenutno na ravni dobavitelja ulitkov. S to ravniyo se ne smemo zadovoljiti. Naslednja raven, h kateri moramo težiti in jo čim prej doseči, je, da bomo čim več ulitkov mehansko obdelali, kasneje pa jih povezali z drugimi elementi v zahtevnejše komponente. Na ta način se bomo iz proizvajalca ulitkov razvili v proizvajalca končnih delov. Pri tem se je treba dejavno vključiti tudi v razvoj bodisi ulitkov ali pa kar komponent. Prve korake na tem področju smo že naredili. Smelo smo se lotili razvoja ohišja vztrajnika po postopku nizkotlačnega litja. Ta izdelek lije naš partner v pesek, mi pa vidimo v nizkotlačnem litju veliko prednosti. Od projekta pričakujemo veliko: uporabo livnih strojev, ki so danes zelo slabo zasedeni, dodatno proizvodnjo, predvsem pa dobro referenco in priložnost za pridobivanje naročil podobnih izdelkov.

Upam, da bo šel razvoj ulitkov v navedene smeri. Pri tem je pomemben tudi kakovosten kader. Prepričan sem, da bomo za nove razvojne naloge znali izkoristiti obstoječe strokovnjake ter zaposliti in vzgojiti nove sodelavce, ki bodo z novimi idejami in znanji prispevali k še hitrejšemu razvoju ulitkov. **x**

Ulitki, daleč najbolj dinamično področje dela

IVO ERCEGOVIĆ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Milan Purg, vodja DE

V sklopu opisa nastajanja in razvoja DE Ulitki dajemo besedo Miranu Purgu, ki je prevzel vodenje septembra 2007. S sabo je pripeljal svojega dolgoletnega sodelavca Mirana Krajnca iz Gnetnih zlitin, ki mu je zaupal vodenje obrata. Kot sam pravi, je v DE Ulitki že pred njim velikansko delo opravil dotedanji vodja. Nič manjše delo ga ni čakalo, največje pa še ostaja, kajti Ulitki se razvijajo in so na pomembnem mestu v strateških planih Taluma.

Prvi ulitek – ki pomeni tudi začetek novega Talumovega programa – je nastal 13. marca 2006 ob 15.02. Ta čas je pripadla Mirku Veseliču. Ti si prišel, ko je »otrok že skoraj shodil«, in zanima nas, kako si doživljal prehod iz DE Gnetne zlitine v DE Ulitki.

Za razmišljanje ni bilo veliko časa, bila sta dva sestanka s predsednikom Uprave in sem kar »presedlal«. Z Mirkom sva imela kak teden dni za prvo predajo, da sem se seznanil s proizvodnjo in sodelavci ter si izoblikoval koncept, kako začeti.

V kakšnem stanju je bila enota ?

Lahko rečem, da je bilo v tako kratkem času ogromno narejeno. Vsa čast Mirku in ekipi.

Kako si oblikoval »svojo« ekipo? Predstavi nam, prosim, osnovne značilnosti vaše organizacije dela, vključno s prodajo.

Vloge posameznikov sem pustil v začetku enake. Smo pa že na prvem sestanku skupaj definirali odgovornosti, pristojnosti in komunikacijske poti. Z manjšimi korekcijami tako delujemo že pol leta. Velik poudarek je na komunikaciji in ključnega pomena so jutranji proizvodni sestanki, ko analiziramo proizvodnjo preteklega dne, težave in ukrepe za odpravo le-teh.

Prodaja? Ja, prodajne posle operativno vodita Vesna in Janko. Glede samega trženja pa moramo še veliko narediti. Trenutno poteka vsa prodaja ulitkov prek posrednika, cilj pa je zagotovo, da pridemo do svojih neposrednih kupcev. Že lep čas iščemo

sodelavca, ki se bo ukvarjal samo s tem področjem, zaenkrat pa se ukvarjam s pripravo ponudb sam. Aprila in maja se bomo predstavili na sejmihi v Italiji in Nemčiji.

Koliko časa si potreboval za obvladovanje procesa?

Obvladovanje procesa? Pod tem pojmom razumem nizek kakovostni izmet, majhen delež reklamacij, nizke stroške na enoto proizvoda uh, tako daleč pa še nismo. Potreboval sem kak teden dni, da sem se naučil vse »nemške nazive« naših izdelkov, pa še zdaj včasih zamešam tiste, ki jih poredko ulivamo. Proces še spoznavam in ga bom, dokler bom na ulitkih, ker nikoli ni mogoče reči, da proces obvladaš.

Kaj je po tvojem mnenju glavna značilnost takšne proizvodnje? Morda kratek opis postopka?

Glavne značilnosti so: veliko proizvodnih operacij, velika dinamika, visoke zahteve glede kakovosti.

Postopek pa res le na kratko. Vhodni surovini sta talina in jedra. Talino nam pripeljejo iz DE Gnetne zlitine, sami jo delno dolegiramo in obdelamo. Jedra izdelujemo sami.

Potem potekajo litje, izbijanje jeder, strojno čiščenje, ročno čiščenje, peskanje, rentgenska kontrola, termična obdelava, kontrola tesnosti ter končna kontrola in pakiranje. Število zahtevanih operacij se razlikuje po proizvodih, glede na zahteve kupca.

Katere proizvode izdelujete že danes, kateri so še načrtovani – glede na količine in kakovost?

Danes proizvajamo dva ulitka po postopku gravitacijskega litja, ki ju skrajšano imenujemo WB6 (toplotni izmenjevalnik, ki se vgrajuje v plinske pretočne peči) in AG (ohišje pogona za dizelske črpalke za kamione). Prvega proizvedemo približno 4000 kosov na teden, drugega pa 1500 kosov na teden. Pripravljamo se na začetek litja KMK (povezovalna cev v motorju za kamione), ki jih bo približno 1000 kosov na teden. Po postopku nizkotlačnega litja proizvajamo zelo malo, večinoma dele motorja za kamione. Za te proizvode imamo le občasna naročila, in to le nekaj sto kosov. Trudimo se, da bi tudi na tem področju vzpo-

stavili redno proizvodnjo. Sedaj že tretjič testiramo litje pokrova vztrajnika za kamion, oktobra pa planiramo redno proizvodnjo.

Ali je uresničljiv cilj 10.000 ton ulitkov na leto in kdaj?

Ulitke sicer prodajamo po kosih. Malce za šalo: če bodo težki, potem bomo cilj dosegli hitro in obratno. S tem se sicer ne obremenjujem. Gremo korak za korakom. Res je, da čas ni naš zaveznik, zato kar tečemo; do kod bomo pritekli, pa je odvisno od veliko dejavnikov. Moj cilj je bolj usmerjen v to, da poslovanje zleze v »zeleno polje« in da si dolgoročno zagotovimo trg.

Kaj ti se trenutno zdi največji problem?

Lahko rečem, da so trenutno zelo temeljne težave produktivnost, kakovost in reklamacije. Dejstvo je, da smo na začetku oziroma tam, kjer so bili drugi npr. pred uvedbo standarda ISO 9001, torej daljnega leta 1996.

V začetku je bilo veliko pripomb delavcev glede plače, preveč težkega dela itd. Danes vidimo drugo sliko in mnenja delavcev so bolj realna.

Kdaj pa je še kdo rekel, da ima preveč in da je njegovo delo enostavno? Res je, da se stanje izboljšuje. Glede na specifikko naše DE, kjer je velika večina zaposlenih za določen čas, pa ugotavljam, da zahtevajo naši interni upravni postopki precej časa in dogovarjanja. In v tem času nam kateri že pobegne drugam.

Glede na to, da si začel pri anodah in nadaljeval v livarni pri različnih linijah, me zanima, ali ti je najnovejši izziv prinesel bistvene novosti kot strokovnjaku.

Res je, nikdar nisem imel časa, da bi sedel v senco. V povprečju se vsakih pet let prestavim drugam. Povsod je zanimivo, povsod so izzivi, je pa področje ulitkov daleč najbolj dinamično v primerjavi z dosedanjimi okolji, v katerih sem delal.

Ko te vidim hoditi po obratu, deluješ sproščeno, vedno si v delovni obleki, zlahka komuniciraš. Se med temi ljud-

mi v resnici počutiš dobro in ali si zadovoljen sam s sabo?

Osebnost bi si želel preživeti veliko več časa v proizvodnji, bolj natančno spoznati naprave, proces in tudi ljudi, a žal največ časa sestankujem. Ja, počutim pa se dobro. Zadovoljen s sabo? Do neke mere da, ampak nikdar

v celoti, in slednje me žene naprej, še kaj izboljšati, nadgraditi.

Katere so najpomembnejše razvojne investicije in katere so novosti pri delu z ljudmi?

Investicij je seveda veliko. Takih, ki že potekajo, in tistih, ki jih planiramo.

Cilj v letošnjem letu je tehnološko zaključiti proces s postavitvijo CNC-naprav za mehansko obdelavo ulitkov in zgraditi kapacitete za približno 3.500 ton. »Vselili« se bomo v en del nekdanje hale A, kamor bomo postavili talilne peči, in v nekdanjo halo B, kjer bodo termična in mehanska

obdelava, naprave za finalizacijo ulitkov, skladišče končnih proizvodov itd. Delo z ljudmi je stalnica. Trenutno ob pomoči Oddelka za kakovost največ delamo pri uvajanju standarda ISO 9001, ker smo se pogumno prijaviли za aprilsko presojo.x

Vodstvo DE Ulitki. Z leve: Aleš Meglič, Borut Križe, Marica Vajda, Dejan Lorber, Milan Ciglar, Helga Lenart, Miran Purg, Vesna Masten, Janko Turk, Miran Krajnc.

Od prvega ulitka do utečene proizvodnje

IVO ERCEGOVIĆ
FOTO: SRDAN MOHORIČ,
IVO ERCEGOVIĆ

Po dveh letih obratovanja DE Ulitki je čas, da predstavimo tok dogodkov pri nastajanju tega novega obrata, sedanje stanje ter pomen in uspešnost sistema kot celote, s človeškimi viri vred. Besedo smo prepustili nekaterim glavnim nosilcem tega projekta, kar ste lahko prebrali na prejšnjih straneh. V nadaljevanju smo dali besedo nekate-

rim delavkam in delavcem ter strokovnjakom iz vodstva enote.

Delavke in delavce – to je pač enota, ki zaposluje veliko žensk in v Aluminiju se prvič dogaja, da »samo z delavci nismo zadovoljni« – smo za pogovor zaprosili kar ob delu. Zanimivo je, da je bil odgovor največkrat: »Lahko, z veseljem, toda časa je le okrog tri minute.« Tako je tudi bilo, pogovor je

trajal večkrat po nekaj minut. Atmosfera in prostor, v katerem proizvodnja teče, imata svoje specifične. Že na vhodnih vratih te pričakajo livni stroji in ljudje, zatopljeni v svoje delo. Tudi značilen vonj, ki ga je zaznala še moja žena doma, je del tega okolja. Ko greš naprej proti finalizaciji procesa, srečuješ zelo zaposlene ljudi, vendar je po njihovem obnašanju in na njihovih obrazih opaziti prisrčnost in zadovoljstvo. Prva, ki je – če uporabim nogometni žargon – »pritekla na igrišče«, je bila Mojca Cebek. Njej smo posvetili tudi naslovnico Aluminija. Kakšna so njihova mnenja?

Znamo ceniti človeški odnos

Mojca Cebek: V Talum sem prišla 29. oktobra 2007, pred tem pa sem dobrih šest let delala pri Boxmarku. Problemi so se stopnjevali, odnosi so postali

Mojca Cebek

grozni, in ko sem ugotovila, da človek nič več ni vreden, sem prišla k vam. Delo je tukaj bistveno drugačno in kot vse druge ženske delam pri izdelavi jeder in finalizaciji aluminijevih ulitkov. Jedra se izdelujejo na tem stroju, ki ga vidite tukaj. Osnovni surovini sta pesek in posebno vezivo, *amin*. Ta *amin* povzroča tako neprijeten vonj, ki

ga čutite tudi sami. Stroj vodi računalnik, tako da postopek poteka avtomatsko, mi pa skrbimo, da ne zmanjka *amina*. Gotova jedra jemljemo ročno iz stroja. Pred vsakim začetkom dela najprej preizkusimo, ali stroj pravilno deluje. Na koncu ga moramo temeljito očistiti, to ponovimo tudi pri vsaki menjavi modela. V eni izmeni naredimo 400 kakovostnih kosov. Kakovostno jedro je kompaktno, ni razpok ali odkruškov. Posebej so pomembne odprtine, ki jih premažemo s posebnim premazom in v njih skrbno vstavljamo hladilna telesa. Vsa dela se opravljajo po posebnih navodilih. Če opazimo napake, pokličemo nadrejene in jih rešujejo oni. Na koncu jedra položimo na posebno paleto in jih z viličarjem odpeljemo v skladišče. Jedra so težka po 5 kilogramov in moram povedati, da delo za žensko ni lahko, posebej v začetku, dokler se ne navadiš. Zaradi tega in tudi zaradi monotonosti na enem mestu se vsakih nekaj ur med seboj zamenjamo pri delih na finalizaciji ulitkov. Pri finalizaciji je tudi tempo, obdelamo okrog 300 aluminijevskih kosov, vendar ni prahu in neprijetnega vonja.

Delo v treh izmenah mi odgovarja, in tudi ko bom mamica, mi bo to ustrezalo. Ali bom ostala tukaj? Mislim, da bom, ker kot ekonomski tehnik težko dobim službo v svojem poklicu. Delo v DE Ulitki je dobro organizirano in je možnost za napredovanje. Plača ni slaba, razen na začetku. Zase lahko rečem, da sem se očitno izkazala, ker sem že napredovala do procesne kontrolorke, kar mi poleg plače povečuje tudi odgovornost. Kot ženska pa lahko rečem, da smo se vse dobro vklopile v

to okolje. Znamo ceniti človeški odnos, pomoč in skrb sodelavcev, posebej pa vse drugo, kar nam nudi Talum.

Učimo se tako ali tako celo življenje

Matej Prosenjak: Po poklicu sem električar in to je moja prva služba sploh. V tovarno sem prišel 29. novembra 2007. To, kar trenutno delam, je finalizacija oziroma brušenje ulitkov. Sem še livar začetnik, zato krožim z enega dela na drugo in se tako usposabljam za vse. Veste, najtežje delo je litje jeder, toda tako kot pri vsakem drugem delu je treba vztrajati, obvladati postopek, da postane rutina. Učimo se tako ali tako celo življenje, pravijo. S tem koristiš sebi in tovarni. V začetku je vsako delo težko. Menim, da sta za to delo potrebni spretnost in natančnost, pa tudi misliti je treba zraven. Pri brušenju ulitka je prav tako potrebna velika natančnost, da ne poškoduješ površine.

Kar se tiče plače, so moja pričakovanja večja. Računam na boljše. Zato ne iščem druge službe, razen če bi mi jo kdo ponudil konkretno v mojem poklicu. Poleg tega na vse nas zelo pozitivno vpliva Talum kot celota s svojo organizacijo in urejenostjo. Ne vem, kako je drugje, tukaj so odnosi super in se imamo dobro.

Me smo zmagovalke

Klavdija Fleišman: V Talum sem prišla iz Boxmarka 3. septembra 2007. Moram povedati, da sem želela nekaj novega, nova dela, nove ljudi ... V

Klavdija Fleišman

moji naravi je, da me zanimajo spremembe, in na ta način želim dograjevati svoje življenje. Soočanje z izzivi mi omogoča, da odkrivam samo sebe, in dela pri proizvodnji ulitkov so takšna. Vesela sem, da sem tega sposobna, da se ne zapiram v okvirje, ki jih morda drugi želijo in mi jih vsiljujejo. Tako sem bila na primer zelo vesela izpita za voznika viličarja. To je bil zame velik dogodek, za druge je morda le breme. Tukaj je zelo živo, mnogo lepega se dogaja in se še bo. Čutim to. Kaj, če doživim razočaranje? Tudi če se to zgodi, ga bom premagala, nekaj si bom že izmislila, da ga bom. Vesela sem, da smo dobili nove pogodbe po šestih mesecih dela, vendar moram povedati, da z denarjem nisem obremenjena, mi ne pomeni veliko. Moj cilj je, da nekaj dosežem, da sem ponosna nase. Lahko rečem, da sem ponosna na vse ženske, ki smo v DE Ulitki. Me smo zmagovalke. Danes po službi gremo vse na pijačo, saj je dan žena, naš dan.

Kup skrivnosti je pred mano in vsemi nami

Aleksander Verlak: Po poklicu sem strojni tehnik. V Talum sem prišel že leta 2001 in sem delal na različnih mestih pri rondelicah, v livarni in pri litju platišč. Ko so platišča propadla, sem odšel k zasebniku in se že po treh mesecih vrnil. V DE Ulitki sem od julija 2006. Zdaj že devet mesecev opravljam dela vodje izmene, pri čemer morate vedeti, da to ni enako kot v drugih obratih. Tukaj, posebej na začetku, ko nas je bilo manj, opravljam vsa dela, za katera se pokaže potreba. Lani v tem času nas je bilo v izmeni manj kot 12, sedaj pa že 32. To tudi pove, kako se je naša enota hitro razvijala. Kaj pomeni dober vodja? Devet mesecev je prekratka doba, da bi lahko rekel, da obvladam vse. To ni enostavno delo, še kup skrivnosti je pred mano in vsemi nami. Kot vodja imam bistveno večjo odgovornost, čeprav imam srečo, da nimam težav z ljudmi. Lahko rečem, da mi takšno

Matej Prosenjak

Aleksander Verlak

Leon Horvat

delo leži. Ženske? Ko sem začel, jih je bilo skupaj le osem. S povečanjem števila so se povečevale tudi težave. To pa zato, ker so se delavci primerjali glede plače, ker so njihove ocenitve enake, delo pa različno. »Ženske zmorejo vse,« je pisalo, mislim, v Tedniku. To je morda res, vendar ženske ne ulivajo ulitkov in tega tudi nihče od njih ne zahteva. Saj smo jih vsi dobro sprejeli, pomagamo jim pri delu, vendar menim, da bi se lahko izognili nezadovoljstvu, ki ga je povzročila nizka začetna plača delavcev iz elektrolize, ki so zaradi izobrazbe po nepotrebnem prikrajšani. Zaradi tega delo ne trpi, toda to »gundranje« le nekoliko kvari splošno klimo med ljudmi.

Osebnostno sem zadovoljen z delovnimi razmerami in s plačo. Šolam se naprej, rad bi bil mehatronik, kar pa ne pomeni, da bi odšel od tod, čeprav so vrata Taluma vedno odprta. Talum je pravo podjetje, to sem najbolj izkusil, ko sem šel k zasebniku. Poskušal sem pač nekaj drugega in se je hitro izkaza-

lo, da sem šel s konja na osla. V Kidričevem imam družino in mi stvari v celoti gredo lepo, skoraj idealno naprej.

Če le tako ostane, se nimamo česa bati

Marijana Milošič: V Talum sem prišla iz Boxmarka po moževi smrti; mož je delal pri vas. Pri tem mi je Talum zelo pomagal. Začela sem 15. oktobra 2007. Najprej sem opazila razliko glede odnosov med ljudmi in tudi pri samemu delu. To lahko rečemo me, ki smo na svoji koži doživeli spremembo. Delo v treh izmenah zame ni velika ovira. Tudi plača je boljša, vsaj kar se mene tiče, da ne omenjam vseh drugih bonitet, ki nam jih Talum omogoča. Samo delo sem dobro obvladala. Zelo prav je, da se menjavamo pri različnih delih. Posebej sem bila vesela izpita za voznika viličarja, to se mi zdi nekaj dobrega in ponosno ga vozim po obratu. Ni mi žal, da sem prišla k temu »moškemu« delu. Pogosto nam po-

magajo, skupaj nas drži delovna atmosfera, in če le tako ostane, se nimamo česa bati.

Čez nekaj let bo tukaj prava tekma

Leon Horvat: Začel sem v Talumu, pri Intru, že leta 1997. Po stečaju podjetja sem šel v obetavni Cimos v Mariboru. Vrnil sem se malo po zagonu novega obrata Ulitki, julija 2006. Začel sem kot livar in sem sčasoma napredoval do vodje litja v naši izmeni. Kaj so moje naloge? Odgovoren sem za nadzor kakovosti. Glede samega postopka je zelo pomemben nadzor priprave taline. Laboratorijske analize taline vidim na računalniku. Gre za zlitinske dodatke, titan, bor, stroncij in magnezij, kontrolo plinovitosti pa naredimo sami. Sodelujem z livarji, nove delavce pa uvajam v delo. Pri vsem tem je ključnega pomena tehnologija. Ta se je zelo razvila v primerjavi z začetnim sistemom. Tudi to, da sami izdelujemo livna jedra, omogoča boljšo kontrolo in vse gre hitreje. Kaj še pričakujem? Čas dela za nas, iz dneva v dan smo boljši, mnogo stvari se z razvojem izboljšuje. Tako se planira stabilizacija gretja peči, temperatura se namreč zelo spreminja in je hitro nad dovoljeno mejo. Glede taline predvidevamo, da bo k nam prišla neposredno iz elektrolize in jo bomo pripravljali sami. Kolikor lahko vidim, bo tukaj čez dve, tri leta prava tekma.

Ljudje? Če izhajam iz svojih izkušenj v Cimosu, je tukaj glede delovnih razmer in odnosov bistveno boljše. Morda se da kaj izboljšati glede napredovanja delavcev. Delo je zahtevno, ni

kaj, v eni izmeni gre prek rok livarjev štiri tone taline. Vendar to livarji z nekajtedenskimi izkušnjami obvladajo, kar pa je odvisno tudi od interesa. Zaradi predolgega časa uvajanja na nižji plači nam je dosti dobrih ljudi odšlo. Jih pa stalno nagovarjam, da ostanejo tukaj, pri čemer opozarjam na razvoj in stabilnost Taluma kot celote. Moram povedati, da so se ženske uveljavile pri svojih delih, ki tudi niso lahka, vendar ne tako težka kot livarska, kar je prav. S svojim prihodom so vnesle boljše vzdušje, več se družimo zunaj tovarne. To mi je zelo všeč.

Vsak ulitek pod to številko je moj v dobrem ali slabem

Dragan Kokot: V Talum sem prišel iz podjetja Optex iz Ormoža 4. maja 2007. Po poklicu sem strojni mehanik in sem po šestih mesecih napredoval do livarja 1. V tem času sem naredil vse interne kvalifikacije, to pomeni tečaje, upravljanje viličarja, izpit za pline, žerjave itd. Za nadaljnje napredovanje se moram stalno izpopolnjevati. Res je, da v začetku ni možno osem ur vlivati, za to so potrebni dobra izkušnja, rutina in znanje. Šest mesecev priprav za livarja je predolga doba. Mi nimamo normativa, koliko ulitkov je treba narediti, gre bolj za pravilo, ki ga proces omogoča. Tako vemo, da je v eni izmeni treba uliti 80 dobrih ulitkov, naredimo jih več, tudi 90, če le ni nepredvidenih zastojev. Nova oprema omogoča hitrejšo in bolj kakovostno delo. Ob teh strojih se tudi bolje počutimo. Za kakovost je ključnega pomena dobra priprava jedra in kokile. Treba jih je pravilno spihati in »na-

Marijana Milošič

Dragan Kokot

Mojca Horvat

brizgati« na začetku litja in to ponoviti po 10–15 ulitih kosih. Tukaj prideta do izraza odnos in občutek delavca, da opazi pesek v kokili in podobno. Delamo vse po zapisanih predpisih, vsak kos se kontrolira vizualno, kar potrdim s posebnim žigom oziroma svojo številko, ki jo vtisnem na površino, dokler je še vroč. Moja številka je 24 in vsak ulitek pod to številko je moj v dobrem ali slabem. No, danes nisem naredil še nobenega izmeta, včeraj pa dva. Važno je tudi, da vsak dvajseti ulitek odpošljem na rentgen. Tudi to moram zabeležiti.

Kar se plač tiče, ne morem soditi po sebi. Začetek je problematičen, posebej za tiste, ki so prišli iz hale B. Oni po dveh ali treh tednih lahko samostojno ulivajo, pa morajo kljub temu delati

pol leta kot začetniki. Treba je vzdržati, kajti Talum – takšen, kot je – nam zagotavlja redno plačo in perspektivo.

Ko sem v nočni izmeni, mož prevzame otroka

Mojca Horvat: Po osnovnem poklicu sem trgovka, doma sem s Ptuja, z Mestnega vrha. Ko je Talum objavljala dela za ženske, sem bila na borzi. Vesela sem, da ste me sprejeli in trenutno opravljam začetna dela. To delo je malo težje, kot sem ga opravljala kot trgovka, je pa bolj zanimivo, raznoliko. Kar zadeva zahtevnost, ga obvladam, tako pri izdelavi jeder kot pri finalizaciji. To, kar trenutno delam, je kontrola tesnosti. Pri tem nam večina moških pomaga, med njimi se odlično poču-

Silvo Peršoh

tim, so prijetni mladi ljudje. Mislim, da je Talum naredil dobro potezo z vključitvijo žensk v proizvodno delo. Ko zunaj govorim o našem delu, me čudno gledajo in pravijo, da se sami zanj ne bi odločili. Jaz sem vedno bolj prepričana, da sem naredila prav. Povem jim, da je tukaj redna in solidna plača, vse imamo urejeno in odnosi so dobri. Tudi družina zaradi izmenskega dela ne trpi; ko sem v nočni izmeni, mož prevzame otroka. Da bi le tako ostalo.

Zelo se veselim razvoja naše enote

Silvo Peršoh: Star sem 21 let. V tovarno sem prišel decembra 2006, ko smo še delali na starih livnih strojih. Takrat smo celo izmeno ulivali in se

nismo menjavali, dosti težje je bilo kot danes. Sem strojni tehnik in v tem času sem napredoval do livarja 1. Lahko sem opazoval razvoj naše enote, ki je rasla zelo hitro, in to me posebej veseli. Govori se o CNC-stroju za zahtevnejša dela, na katerem bi kot strojni tehnik rad ustvarjal. Všeč mi je tukaj, ker so odnosi zelo dobri, ko pa slišim zgodbe sodelavcev, ki so prišli od drugod, toliko bolj. Talum je očitno pravo podjetje, ki si tega ne more dovoliti. Ženske? Zelo mi je všeč, da so prišle, z njimi je bolj zanimivo, dosti več se dogaja. Svoje delo opravljajo v redu, tudi mi jim pomagamo, posebej v začetku. In to zato, ker smo kavalirji, pa tudi zato, da je delo pravočasno opravljeno. x

Rezultati lastnega razvoja bodo kmalu vidni

MILAN CIGLAR

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Milan Ciglar

Naj svoj prispevek začnem s spodbudno informacijo, da pričakujemo septembra serijsko proizvodnjo izdelka, ki ga v Talumu razvijamo sami. O tem malo podrobneje v nadaljevanju, zdaj pa se vrnimo na začetek, ko sem sodeloval pri rojstvu prvega izdelka.

Natanko 13. marca je minilo dve leti, odkar smo v Talumu na livnem stroju Kurtz okrog 15. ure odlili prvi toplotni izmenjevalnik. Priprave na ta dogodek so bile zelo naporene in s pomočjo Bojana Puclja iz podjetja Scheeff nam je bilo veliko lažje. Imel sem čast, da

sem odlil prvi ulitek. Menim, da je bil to velik korak k razvoju nove dejavnosti v Talumu in seveda tudi korak k zaposlitvenim možnostim.

Moje osnovne naloge v procesu proizvodnje ulitkov so, da kot tehnolog skrbim za tehnologijo litja in pripravo taline, spremljam in analiziram rezultate redne proizvodnje za talino in litje, skrbim za šolanje delavcev v zvezi s tehnologijo litja, izdelujem tehnično, tehnološko in kontrolno dokumentacijo in podobno. Pri tem delu me najbolj veselijo izzivi. Vseka-

Milan Ciglar pri novem izdelku

kor je reševanje zapletenih težav pri litju velika odgovornost, vendar ni mi

nič pretežno, ker me to veseli. Ves trud je poplačan z uspehi. Zelo pomembno

je, da delam s sodelavci, ki so pripravljeni v vsakem trenutku priskočiti na pomoč. Ja, lahko bi rekli, da smo prava »klapa«.

Uspelo nam je usvojiti litje ulitkov, pa naj bo to toplotni izmenjevalnik ali drugi ulitki za avtomobilsko industrijo. Poleg tega se lahko pohvalimo, da sedaj tudi sami razvijamo svoj prvi ulitek za litje na nizkotlačnem livnem stroju. Opravili smo že prva testna litja in projekt se počasi približuje koncu, v začetku septembra je že predvidena serijska proizvodnja. Za uspehe je zaslužen celoten kolektiv, saj se vsak trudi po svojih najboljših močeh. Moram pa reči, da se nam še vedno »zgodí« kakšna serija napak ali reklamacija, vendar se na napakah učimo,

čeprav takšen poduk kdaj tudi boli. Pričakujem, da bo takšnega učenja vse manj in manj.

DE Ulitki je obrat s prihodnostjo, zagotovo pa je treba pridobiti več proizvodov za litje in razširiti ponudbo še z mehansko obdelavo, saj s tem zvišujemo dodano vrednost, vse to pa je povezano z velikimi začetnimi vlaganji. S celostno ponudbo bomo lažje pridobivali nova naročila in si utrjevali položaj na trgu.

Svojim sodelavcem sporočam, da nikoli ne smemo pozabiti, da dobro opravljeno delo prinaša veliko zadovoljstvo in ob dobrih rezultatih tudi veliko vzpodbude za naprej. **x**

Pri vsakem delu sledite svojim željam

IVO ERCEGOVIĆ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Vesna Masten

Predstavljamo vam Vesno Masten, ki je kot druga ženska prišla v DE Ulitki 21. maja 2007. Značilno za njeno pot je, da se je zelo mlada uveljavljala v moški ekipi, najbolj pri specifičnih komercialnih poslih, ki so bili iz marketinga preneseni neposredno v proizvodnjo. Pokazalo se je, da je bila ta odločitev pravilna, zato je danes Vesna uspešna in med svojimi sodelavci zelo priljubljena.

Kako te je pot pripeljala do DE Ulitki? Za zaposlitev v Talumu na področju administrativnih in komercialnih del sem izvedela na Zavodu RS za zaposlovanje, kjer sem bila prej

zaposlena. Ker sem si to delo želela, po drugi strani pa sem že imela zaposlitev, mi je to povzročilo kar nekaj neprespanih noči. Na koncu sem se po temeljitem premisleku odločila zamenjati okolje in sedaj sem med vami.

Glede na to, da gre za metalurško zahtevno proizvodnjo, ki so jo upravljali moški, nas zanima, kako te je novo okolje sprejelo.

Sodelavci so me s svojim pristopom pozitivno presenetili. Pred mano je – kot prva ženska, ki je prebila led v tej moški ekipi – prišla tehnologinja Helga Lenart. Sedaj nas je skupaj že

okrog trideset. V ožjem vodstvu smo mlada, ambiciozna in energična ekipa, v kateri se odlično počutim. Tudi izrazi iz metalurgije mi niso več tuji, hitro se navadiš in tukaj je zmeraj pestro.

Kot vemo, si opravljala različna dela. Ali jih lahko na kratko opišeš?

V prvi vrsti gre za prodajo ulitkov, komunikacijo s kupcem, reševanje reklamacij, pripravljane odprem, prevajanje in pisanje dopisov in še bi lahko naštevale. Naloge se iz dneva v dan spreminjajo, ritem dela pa je zelo hiter in ne morem natančno predvideti poteka dneva. Na to sem se že navadila, čeprav se naloge zaradi želja kupca včasih spreminjajo iz ure v uro.

Od česa je odvisen uspeh pri tvojem delu?

Brez prilagodljivosti trenutnemu stanju dela ni moč uspešno opraviti. Prilagajati, odločati se in odreagirati je včasih treba takoj, zato sem vesela, da sem zaposlena neposredno v proizvodnji, saj se s pomočjo nasvetov sodelavcev v določeni situaciji lažje odločam.

Kako ti uspeva komuniciranje s posredniki pri prodajnih poslih?

Prodajni posli so od vsega najbolj pomembna zadeva. Komunikacija z

našim – zaenkrat edinim – kupcem, podjetjem Scheeff iz Nemčije, je še kar dobra. Kar se dogovorimo, načeloma drži. Sedaj ko smo se navadili drug na drugega, ko so se naši rezultati kakovostno in količinsko izboljšali, si želim, da nas upoštevajo kot bolj enakopravne partnerje.

Kako svoje delo vidiš v perspektivi glede na to, da se proizvodnja in prodaja širita?

Z oktobrom 2007 sem nekatera tajniška dela predala sodelavki, saj je bilo vedno več zaposlenih, proizvodnja se širi, naročila se povečujejo in s tem tudi obseg dela. Sedaj se lahko bolj posvečam delu, povezanem z naročili in prodajo, želim kupca in nalogam, povezanim s proizvodnim procesom. Pridobila sem nove naloge, ki me veselijo, in izpopolnjujem se na vseh področjih.

Kaj bi sporočila ženskam v Talumu?

Izobražujte se, kolikor je mogoče, ustvarjajte dobro delovno vzdušje, vztrajajte na svoji poti, pri vsakem delu sledite svojim željam. Jaz sem jim sledila in lahko povem, da mi ni žal. Upam, da boste postale del takšne ekipe, v kateri boste zadovoljne, kakor sem jaz z mojimi »ulitkarji«. **x**

INTERVJU

Pogovarjali smo se s Helgo Lenart

Smo na pravi poti

IVO ERCEGOVIĆ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Helga Lenart, po poklicu metalurginja, je prišla v Talum kot uveljavljena strokovnjakinja na področju livarstva. Nove ljudi na nova dela, je verjetno pravi Talumov recept, ki se je tudi v njenem primeru pokazal za koristnega. Ko je pred slabim letom prišla v DE Ulitki, ji ni bilo težko začeti znova in prevzeti izdelave jeder in termične obdelave ter sodelovati pri razvoju. Tako je v nasprotju z našim dosedanjim gledanjem in navadami posegla v »moška« dela, oblekla delavsko sivo-rdečo uniformo in se stopila z drugimi »ulitkarji«. Njena strokovnost, natančnost, potrpežljivost in prijaznost v odnosu do delavk, delavcev in sodelavcev so osnova njenega uspeha. Tudi na ta pogovor se je odzvala prisrčno in tako dodala kamenček pri razumevanju stanja v DE Ulitki.

Kako ocenjuješ svoj prihod v Talum, saj si bila prva ženska v neposredni proizvodnji?

Prišla sem iz Agisa in sem začela v DE Livarske zlitine. Verjetno je bil moj prihod v Talum bolj povezan z ugibanji o tem, kakšna sem. Ne glede na to, da sem bila prva ženska med proizvajalci, nisem imela težav in so me že takoj ob prihodu v Talum zelo lepo sprejeli.

Že po nekaj mesecih uvajanja v livarni si se preselila k vodstvu DE Ulitki. Ali jih je bilo, če se malo pošaliva, strah prisotnosti ženske v svoji moški »trdnjavi«?

Ko sem prišla v Ulitke, je tam že bila prva skupina žensk, ki so delale tudi v izmeni. S tem so dokazovale prednosti skupnega dela in tako odpravile mo-

rebitne predsodke na to temo. V mojem primeru so v vodstvu, preden sem prišla, lahko izvedeli marsikaj o meni, zato nisem opazila strahu pred mano. Sicer pa, ni trdnjave, ki je ženska narava ne bi obvladala.

»Sicer pa, ni trdnjave, ki je ženska narava ne bi obvladala.«

Kako pa si se ti počutila med njimi? Nobenega strahu, nasprotno, prijetno mi je bilo, saj sem navajena, da se zaradi svojega poklica gibljam v pretežno moški družbi.

Ko si prišla, je DE Ulitki že dosegla določeno stopnjo v razvoju, vendar se je slika še vedno ustvarjala in se še danes. Kako doživljaš to rast?

Razvoj DE se nadaljuje. Je pa res, da se je od takrat veliko spremenilo. Rast je izredno hitra, kar nam narekuje kipec. Zanimivo se je vedno znova srečati z novimi stvarmi. Zame osebno je to zelo zanimivo in rada vidim, da se

dogaja nekaj novega. To nam pove, da smo na dobri poti.

Vsi delavci, ki so prišli od drugod, iz Cimos, Boxmarka itd., zelo hvalijo Talum in DE Ulitki. V čem je razlika? Kako je bilo v tvojem primeru?

V Talum sem prišla iz Agisa. Z mojega vidika je prednost v rednem izplačilu plač, ni psihičnega pritiska na ljudi, ali je denar za plače ali ne. Če je treba delati dlje, se ure priznajo, v vseh podjetjih pa ni tako.

Tisti, ki so bili premeščeni znotraj Taluma, imajo pripombe zaradi svojega statusa in počasnega napredovanja.

Delo v DE Ulitki se precej razlikuje od dela v drugih enotah Taluma. To je kosovna proizvodnja, pri kateri je kakovost izdelka zelo odvisna od ljudi, ki ga izdelujejo.

Uvajalna doba za delavce z izkušnjami na področju livarstva, izdelave in predelave aluminija je glede na OP res dolga. Menim, da ko je delavec usposobljen za samostojno delo, ni več začetnik, ne glede na to, ali prihaja iz Taluma ali ne. Seveda pa je hitrost napredovanja odvisna tudi od kakovosti dela posameznikov. Ni dovolj, da delavec zna opravljati določeno delo, za katero je usposobljen, to delo mora biti opravljeno dobro. Zavedati se mora tudi, kaj pomeni, če njegovi izdelki niso ustrezni.

Kakšna je primerjava med delom tukaj in v prejšnji službi?

V prejšnji službi je bilo delo zelo raznoliko, saj sem kot tehnologinja in

nekaj časa tudi kot obratovodja oddelka livarne pokrivala vse segmente, od izdelave orodja, same tehnologije litja in vodenja obrata. Izdelki, ki smo jih izdelovali, so bili izključno za avtomobilsko industrijo, zato so bili kriteriji zelo strogi. Sedaj delam na tudi meni delno novih področjih, to je izdelava jeder in termična obdelava. Moram reči, da je to delo zelo razgibano in zanimivo.

»Verjetno je bil moj prihod v Talum bolj povezan z ugibanji o tem, kakšna sem.«

Ali lahko na kratko opišeš svojo funkcijo pri proizvodnji ulitkov?

Moje delo zajema začetno fazo pri izdelavi ulitkov, torej izdelavo jeder. Trenutno izdelujemo štiri različne tipe jeder in glede na količine, ki jih lijemo, nam primanjkuje kapacitet. Izdelava vseh tipov jeder poteka na enem stroju. To rešujemo tako, da za vsak drug

tip jedra zamenjamo model na stroju. Celotna linija za izdelavo jeder obsega poleg stroja še mešalnik, linijo za transport peska s silosi in čistilno napravo Amina. Se pravi, da sem zadolžena za celotno linijo.

Zadolžena sem tudi za termično obdelavo izdelkov; ta postopek smo začeli decembra lani.

Iz izkušenj pa vem, da se po vseh livarnah srečujejo s podobnimi problemi kot pri nas.

Ali si vključena v nove razvojne programe?

V naši DE smo vsi bolj ali manj vključeni v nove razvojne programe. Trenutno je sicer poudarek na povečanju proizvodnje. Na mojem področju to pomeni, da bomo do konca leta dobili še dva stroja za izdelavo jeder ter dodatne peči za termično obdelavo. Seveda pa so tukaj še novi izdelki in uvajanje novih tehnologij, kar prinaša nove izzive in dodatne izkušnje.

Katere nove investicije se ti zdijo najbolj pomembne?

Trenutno so najbolj pomembne investicije v zvezi z razširitvijo obsega proizvodnje, saj naš kupec zahteva od nas večje količine ulitkov. V okviru mojega dela so to investicije v zvezi s prej omenjeno izdelavo jeder in termično obdelavo.

Pogosto komuniciraš z vodji izmen in livarji. Ali upoštevaš njihove strokovne predloge, nasvete in podobno?

Komunikacija z vodji izmen je vsakodnevna, prav tako z delavkami pri izdelavi jeder. Poskušam upoštevati njihova mnenja, saj menim, da ima vsak človek svoj pogled na stvari. Neki problem lahko vsak vidi iz svojega zornega kota in več različnih mnenj, predlogov lahko prinese zelo dobre rezultate.

Kako vidiš prihodnost naših ulitkov?

Prihodnost ulitkov, ki jih proizvodimo, je odvisna od trga in od tega, kako hitro se mu bomo lahko prilagajali. Mislim, da bomo ob ustrezni kakovosti proizvodili te izdelke v takšnem ali celo večjem obsegu še kar nekaj časa.

Kako ocenjuješ prihod žensk v izmensko delo?

Izmensko delo žensk se mi ne zdi nič slabega. Je pa res, da je delo v DE Ulitki za ženske fizično kar naporno, ne glede na to, ali delajo podnevi ali ponoči. Glede na to, da se z njimi srečujem redno, saj pri izdelavi jeder

delajo samo ženske, jih moram pohvaliti in mislim, da so se kar dobro vključile v izmene.

Ali se bolj obračajo nate kot na moške nadrejene? Ti zaupajo tudi kaj posebnega?

Pri določenih zadevah se obrnejo name, vendar so to bolj ali manj stvari, ki so povezane z delom in njegovim procesom. Dostikrat me vprašujejo o zadevah, ki se nanašajo na aktualne dogodke v DE in Talumu.

V kratkem obdobju si doživela dva šefa. Kako je to vplivalo nate?

Ne samo dva, v slabem letu sem v Talumu zamenjala celo tri šefe. Vsaka menjava šefa prinese svoje spremembe. Prednosti menjave šefa se ne vidijo tako hitro. Ponavadi čas pokaže svoje. Delo pa mora biti narejeno, ne glede na to, kdo je šef.

Kako to, da si se odločila za študij metalurgije?

Vpis v srednjo metalurško šolo je bil bolj spontana odločitev. Ker sem ugo-

tovila, da mi takšno delo ustreza, sem metalurgijo tudi študirala.

»Kakovost ulitka se vsekakor začne že pri jedru. Jedra predstavljajo notranjost ulitkov in morajo biti zaradi tega narejena natančno in dobro.«

»To je kosovna proizvodnja, pri kateri je kakovost izdelka zelo odvisna od ljudi, ki ga izdelujejo.«

Kaj je najbolj bistveno za izdelavo kakovostnega ulitka? Ali se začne že pri jedru?

Kakovost ulitka se vsekakor začne že pri jedru. Jedra predstavljajo notranjost ulitkov in morajo biti zaradi tega narejena natančno in dobro. Izdelava jeder je poleg priprave taline prva faza pri izdelavi ulitkov. Kakovost jedra je zelo odvisna od peščene mešanice, iz katere je izdelana. To je pa pogojeno s kakovostjo peska in veziva.

Kako se merijo naši učinki glede na kakovost in količino? Morda primerjava z drugimi livarnami?

Čeprav smo livarna, ki se šele razvija, mislim, da smo primerljivi z drugimi livarnami. Merjenje kakovosti izdelka in količine izmeta je v posameznih livarnah lahko različno.

V DE Uliki se znate zabavati, za kar imate dober razlog. Tvoji sodelavci pravijo, da se odlično znajdeš v moški družbi, da jih v marsičem prekašaš, tako da si morebitno nelagodnost hitro rešila.

Seveda sem. Sem pač človek, ki poskuša gledati na življenje in delo bolj s pozitivne strani. Lahko rečem, da ne glede na to, koliko dela je, tudi med delom vedno najdem čas, da s sodelavci spregovorim nekaj besed in se z njimi nasmejim. Zunaj pa sploh.

Ostane sploh čas za zasebno življenje, družino, hobije in podobno?

Ob službi, trinajstletnem sinu in štirinajstletni hčeri mi časa za hobije včasih primanjkuje. Vendar je z dobro voljo in nekaj energije mogoče uskladiti tudi to. Prosti čas večinoma preživim z družino, s katero se večkrat podamo v hribe in na izlete. Če je mogoče, se vsaj dvakrat na leto odpravimo na dopust. Sama pa zelo uživam v dolgih sprehodih.

Morda še kakšna posebna želja?

Želje so različne, odvisne od trenutnega razpoloženja. Morda je najpomemb-

nejša ta, da bi mi tudi v prihodnje uspevalo dobro usklajevati službo in družinsko življenje.x

»Ob službi, trinajstletnem sinu in štirinajstletni hčeri mi časa za hobije včasih primanjkuje.

Vendar je z dobro voljo in nekaj energije mogoče uskladiti tudi to.«

OBISK

Everything is **nice and so clean**, so clean ...

IVO ERCEGOVIĆ

FOTO: IVO ERCEGOVIĆ

Avstrijski študentje na predstavitvi

Aluminij, številka 3, marec 2008

Že tretje leto zapored so nas obiskali študentje oddelka za neželezne kovine Montanistične univerze (Montanuniversität) iz Leobna v Avstriji. Tudi tokrat jih je vodil dr. montanistike Jürgen Antrekowitsch, ki je izbral Talum kot najboljšo učno področje za svoje študente. Mi se jim oddolžimo s pristranim sprejemom in strokovno razlago. To pa ni težko, ker Talum to omogoča s svojimi strokovnjaki in tehnologijo. Tudi letošnja generacija študentov je z izrednim zanimanjem in disciplino spremljala celoten pro-

gram. Njihovi odzivi in komentarji povedo vse. Posebej poudarjajo »lepoto in čistočo« Taluma – njihove besede smo uporabili kar za naslov tega zapisa –, kar je posebej pomenljivo, saj Avstrijci slovijo prav po čistoči in urejenosti. Njihovo mnenje tako ni le priložnostna fraza, ampak izraz resničnega navdušenja.x

Nabavno politiko moramo razumeti vsi zaposleni

IVO ERCEGOVIĆ

FOTO: DARKO FERLINC

Mirko Veselič

V obdobju večjih organizacijskih sprememb lani septembra je Mirko Veselič prevzel vodenje Nabave. To je bilo njegovo že sedmo delovno področje, vendar je poleg soustvarjanja nove DE Ulitki to morda najpomembnejše. Dolgo smo ga pustili pri miru, ker pa je že davno minilo prvih sto dni v Nabavi, kar je po nepisanem pravilu dovolj, da človek spozna novo delovno okolje, smo ga zaprosili za nekaj besed.

Kakšni so bili tvoji prvi odzivi na povabilo oziroma imenovanje na to delovno mesto?

Povabilo na to delovno mesto je bilo zame osebni in poslovni izziv, razumel sem ga kot zaupanje in priznanje za dosedanje delo.

Kako si se počutil v novih prostorih, z novimi ljudmi ...?

Sodelavce v Nabavi želim pohvaliti, da so moj prihod in način dela sprejeli pozitivno. To je bil nov začetek in tudi

priložnost, da ob dosedanjih izkušnjah to vključimo v delovno okolje. Počutil sem se dobro in tako je še sedaj.

Kakšne so značilnosti novega dela? Koliko ti pri tem pomagajo dosedanje izkušnje?

V osemnajstih letih dela v Talumu je to že moje sedmo delovno področje, če že štejemo. Bolj smiselno je povedati, da sem v teh letih imel možnost delati v različnih delovnih okoljih, in še bolj, da je bilo v Talumu to obdobje čas intenzivnih investicijskih, tehnoloških in tudi organizacijskih sprememb, posebej v proizvodnji. Ravno na teh področjih sem pridobil veliko izkušenj. S Talumom sem se identificiral že v času šolanja, saj sem redno opravljal počitniške prakse ter tako spoznaval procese in ljudi. Omenil bi tudi, da sem odraščal v domačem podjetniškem okolju, v katerem spoznaš značilnosti in medsebojno odvis-

nost procesov, da lahko obstajaš in preživiš.

Seveda sem »tehnična duša«. Prav gotovo je dobro in nujno, da poznaš procese in tehnologije, za katere nabavljaš surovine, artikole, storitve. V vlogi nabave kot procesa sta potrebna širše razmišljanje in tako delovanje, da sta zajeta predvsem zanesljivost oskrbe in vpliv na finančni učinek.

Kakšni so bili tvoji prvi ukrepi na področju vodenja, organizacije dela in podobno?

Ko začneš delati na področju nabave, si najprej postaviš vprašanje o prioritetah, torej kateri ukrepi bodo kratkoročno in kateri dolgoročno največ prispevali k zanesljivosti dobav in prihrankom. Da dobiš dober odgovor, moraš postaviti dobro vprašanje. Vprašal sem se, kakšno je poslanstvo nabave, torej vseh nas, ki smo vključeni v ta proces. Če ga razumemo kot poslovno funkcijo in s tem uresničevanje funkcionalnega cilja, so s tem povezani potrebni načini dela in vodenja za uresničevanje tehnične, ekonomske, logistične in podporne razsežnosti nabave.

Kako si načrtoval uresničevanje tega cilja v praksi?

Za uresničitev tega cilja moramo z »miselnimi ukrepi« v nabavi in proizvodnji preiti iz tradicionalnih sistemov naročanja na raven »nabavnega marketinga«, v okviru tega pa nas čakajo še druge naloge:

- procesno »shemo« nabave moramo razširiti z operativne nabave na

taktično nabavo (analiza porabnikov, raziskava virov, upravljanje dobaviteljev, upravljanje pogodb) in na strateško nabavo (plan, trženje, asortiman, partnerstva);

- potreben je bolj dejaven pristop zaposlenih v nabavi na področju poznavanja surovin in artiklov, ki jih nabavljamo in ki kasneje vplivajo na proizvodni proces;
- razumeti je treba delovanje medsebojnih odvisnosti vseh procesov in vpliva nabave;
- skrajšati moramo nabavne oziroma oskrbovalne verige ter tako znižati stroške;
- s sistemi naročanja moramo optimirati zaloge surovin in rezervnih delov ter tako zmanjšati vezana sredstva;
- poenostaviti moramo postopke operativnega dela, ki so nam doslej vzeli preveč časa, ter uvesti e-poslovanje;
- upoštevati moramo jasno zastavljeno, zapisano politiko in strategijo nabave, ki jo moramo biti sposobni prenesti internim naročnikom in dobaviteljem.

Zelo ambiciozno zastavljeno. Ali so morda dosedanje izkušnje že kaj pokazale?

Prvi kratkoročni učinki so se pokazali kot dobri, saj nam je uspelo na področju črne metalurgije in elektromateriala skrajšati nabavne verige ter se vezati bližje proizvodnim virom. Tu so prihranki do 20 odstotkov in več glede na izhodišče leta 2007. Z novimi nabavnimi viri sta bila dosežena ravnotežje in znižanje cen drugih potrošnih materialov glede na obstoječe stanje. Pri tem pa nimajo glavne vloge

dobavitelji, ampak predvsem mi sami z novimi pristopi in željo, da to uresničimo, ter spoznanjem, da je to dolgoročno potrebno za Talum.

Z dosedanjimi izkušnjami ocenjujem, da so poleg zgoraj zapisanega naše največje rezerve na področju nabavnega posla v internem komuniciranju in usklajevanju vhodnih zahtev za nabavo artiklov in storitev.

Pri nabavi strateških surovin in materialov je naša osnovna naloga, da dolgoročno zagotovimo oskrbo s »stabil-

nimi« cenami, kar pa je možno le z dolgoročnimi pogodbami in partnerstvi.

Glede na to, da je delež nabave v proizvodni vrednosti izdelkov Taluma več kot 60 odstotkov, nam to nalaga odgovornost, da z ustrezno nabavno politiko vplivamo na poslovni izid podjetja Talum.

Ali ti je žal za prejšnjim delom v proizvodnji pri ustvarjanju nove enote, DE Ulitki?

Če se ozrem leto, dve nazaj, se je prijetno spomniti vseh začetkov proizvodnje ulitkov. V tistem času je bil Talum moj prvi dom, seveda ob podpori in razumevanju moje družine. Bilo je obdobje delovno intenzivnega ustvarjanja novega procesa z značilnostmi in zakonitostmi, ki so bile drugačne, kot veljajo za procesno proizvodnjo v Talumu.

V zadovoljstvo mi je, da sem s sodelavci v DE Ulitki in ob podpori vodstva

imel možnost ustvarjati novo razvojno smer v Talumu.

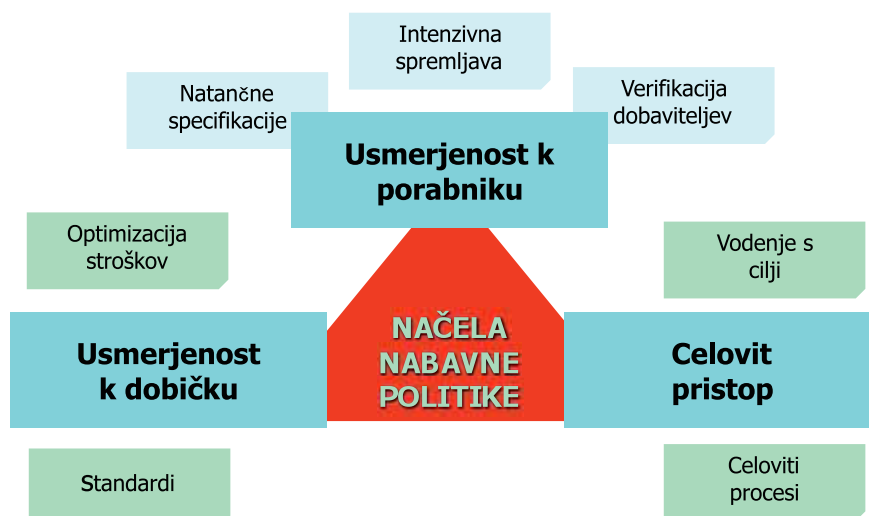
Kako se počutiš danes, te to delo izpolnjuje, si zadovoljen sam s seboj?

Včasih je človek pri ustaljenem tempu ujet v neke okvirje in verjame, da je to vse. Novi izzivi in priložnosti dajo druge dimenzije, drugačen horizont, da na stvari gledaš širše, jih med seboj povežeš v celoto, torej ti dajo možnosti za ustvarjanje.x

PROCESNA SHEMA NABAVE

NABAVNA POLITIKA

Dober sklenjeni posel lahko uniči ali poslabša že sama sprememba borzne cene

ZVONE BANKO

FOTO: DARKO FERLINČ,
SRDAN MOHORIC

Zvone Banko

Po daljšem času se na prigovarjanje urednika našega interneta glasila spet oglašam s krajšim zapisom. Za pisanje člankov si nekako ne najdem časa, a se zavedam, da je tu in tam – če drugega ne – treba Talumovce opozoriti na prispevek sodelavcev iz manj opaznih delov podjetja.

Večji del delovne dobe sem preživel v proizvodnih delovnih enotah, kjer se je in se še vedno na zaposlene iz »upravnega posloplja« gleda precej neprizanesljivo, češ, kdo pa jih sploh potrebuje. Po dobrem letu službovanja v Marketingu moram reči, da sodelavci zaradi obilice dela v službi nimajo veliko časa za »družabne aktivnosti«.

Delo prodajnega referenta je drugačno od dela v proizvodnji ali pri vzdrževanju, za kakovostno opravljanje nalog pa so tudi tukaj potrebni specifična znanja, izkušnje, potrpljenje, natančnost in vztrajnost.

Osnovni orodji zaposlenih v Marketingu sta računalnik in telefon, obseg dela pa je določen z obsegom prodaje izdelkov in z obsegom nabave aluminija. Pri tem niso toliko pomembne količine, pač pa število naročil oziroma prodajnih in nabavnih nalogov. Za vsako naročilo je treba izvesti po vsebini praktično enak postopek, ta pa obsega vnose podatkov o naročilu, številne spremembe in usklajevanja, izvedbo odpreme in še kaj. Ena najpomembnejših referentovih nalog je komunikacija s strankami v obliki telefonskih pogovorov in e-sporočil, teh pa je veliko. Rezultat dela je zadovoljen ali nezadovoljen kupec.

Spremembe, ki se dogajajo v proizvodnem procesu Taluma, v veliki meri vplivajo na obseg in način dela v Marketingu. Zmanjševanje proizvodnje elektroliznega aluminija zahteva povečanje dobav odpadnega aluminija in spremembo prodajnih artiklov. Od velikih kupcev se usmerjamo k manj-

Skladišče livarskih zlitin

šim, to pa pomeni, da je v vsako prodano enoto treba vložiti več dela in več truda.

Vedno večja težava pri opravljanju dela je za današnje potrebe nefunkcionalna obdelava podatkov v informacijskem sistemu. Sistem, ki ga uporabljamo, se je razvijal več let. V določenem obdobju je zahteve zadovoljeval, danes pa predstavlja »ozko grlo«. Treba ga je posodobiti in nadgraditi, in to tako, da bo računalnik referentu v pomoč in ne v breme. To je seveda mnogo lažje zapisati kot narediti, vendar je za delo v prihodnje ključnega pomena. Rast stroškov in tekma s konkurenti nam ne bosta omogočala zaposlovanja novih sodelavcev, preobremenjen in posledično »nejevoljen referent« pa ni dober porok za »zadovoljnega kupca«.

Vsakodnevni tegobam in naveličanosti navkljub se tudi v Marketingu najde čas za sprostitve in smeh. Celo meni včasih uspe koga nasmejati, kar

je glede na položaj seveda redkost. Všeč so mi rojstni dnevi, ko sodelavke tekmujejo v pripravi odličnih sladice, za razliko od tovrstnih priložnosti v proizvodnji pa so kozarci za zdravico nekoliko manjši.

Naj se dotaknem še trga barvnih kovin. Borzna cena aluminija je od decembrske ravni 1.650 EUR/t poskočila na več kot 2.000 EUR/t. Skok za več kot 100 evrov se je zgodil v samo enem dnevu kot posledica snežnih zametov na Kitajskem, ki so ogrozili proizvodnjo električne energije in s tem aluminija. Nadaljnjo rast cene je povzročila informacija, da v Južni Afriki oskrba z električno energijo za

proizvodnjo aluminija ni zagotovljena. Podobnih nepredvidljivih vzrokov za skoke in padce cen je vedno več, trg pa s tem postaja zahtevnejši. Dober sklenjeni posel lahko uniči ali poslabša že sama sprememba borzne cene, če posel ni bil ustrezno varovan. Spremembe v okolju in globalni vplivi zahtevajo uvajanje novih znanj in sprememb v organizaciji ter delitvi dela. V Talumu je znanja veliko, pa tudi volje po pridobivanju novih znanj ne manjka. Precej nespretni smo še pri povezovanju posameznih poslovnih funkcij poslovanja, kjer pa se v zadnjem obdobju že tudi najde čas in volja za izmenjavo strokovnih mnenj. Izboljšanje komunikacije v Talumu je po mojem mnenju eden večjih izzivov, v katerega je vredno vložiti več napora in truda. **x**

Talum presega druga podjetja

SLAVKO KRAJNC
FOTO: SLAVKO KRAJNC

Člani vrelcev idej iz DE Livarna zlitin in DE Gnetne zlitine z vodstvom smo se 29. januarja 2008 z avtobusom podali na strokovno ekskurzijo. Namen naše potovanja je bil ogled dveh podobnih podjetij, ki sta na neki način povezani tudi z našimi proizvodi.

Vožnja iz Kidričevega do Ljubljane je hitro minila, saj smo že ob 9. uri prispeli pred podjetje TCG - Unitech, kjer so nas pričakali predstavniki podjetja ter nas seznanili z njihovo proizvodnjo; pozneje smo si jo lahko tudi ogledali.

Začetki podjetja segajo v leto 1958, ko so v Škofji Loki začeli proizvodnjo hladilnih skrinj. Podjetje ima trenutno 654 zaposlenih in ima 25 000 m² proizvodnih površin, začetek sedanje proizvodnje pa sega v leto 1999. Imajo kosovno proizvodnjo, litje pa poteka tudi iz naših hlebčkov zlitine Al-Mg. Odlitke nato obdelujejo s CNC-obdelavo. Specializirani so tudi za izdelavo konstrukcijskih orodij. K podjetju spada več proizvodnih obratov. Med njimi sta Metalcast v Benkovcu, ki ima zaposlenih 290 delavcev, ter obrat v Makedoniji s 97 zaposlenimi, ki je začel delati leta 2005. Poleg teh dveh obratov iz nekdanje Jugoslavije sta sestavna dela podjetja še obrat v Kirchdorfu v Avstriji ter obrat v Nemčiji. Po predstavitvi smo si ogledali še proizvodne prostore.

Obiskali smo tudi Litostroj, ki pa je nekoliko drugače specializirano podjetje, saj izdelujejo turbine za elektrarne, vlivajo pa predvsem visoko legirano jeklo. Vrednost tega izdelka je 4 mio evrov. Postopek izdelave je tak:

90 ton. Ko je ulitek narejen, ga pustijo, da se počasi ohlaja ter nato kali in popušča. Odstraniti je treba še napajalnike, dimenzijsko preveriti odlitek glede točnosti (kontrola poteka z ultrazvokom ali penetrati (rdeče pikice)). Izdelek nato ponovno popuščajo, temu sledi ponovna meritev izdelka in še ena kontrola. Izdelava takšnega izdelka traja 4–8 mesecev, odvisno od velikosti in zahtevnosti izdelka. Francosovo turbino delajo približno dve leti.

V proizvodnji je zaposlenih okoli 250 ljudi, od tega je približno 50 atestiranih varilcev. Naročniki so predvsem

izdelka. Dobro je, da spoznamo tudi podobne obrate, da lahko opazimo razliko.

Matej Kodrič:

Kaj si pričakoval od ogleda in ali si zadovoljen?

Ker sem o Litostroju že prej veliko slišal, prebral in videl na internetu, sem v bistvu pričakoval približno to, kar sem videl in doživel.

Kako si bil zadovoljen s skupino vrelcev idej?

Skupina vrelcev idej je po mojem mnenju delovala dobro in mislim, da smo tudi v dobri meri prispevali k boljšim delovnim razmeram v naši delovni enoti.

Kaj bi spremenil?

Razen natančnega opisa opravljenih nalog, ki jih je opravila skupina vrelcev idej, ne bi spremenil nič, zdi pa se mi pametno, da se skupina od časa do časa osveži.

Uroš Matjašič, DE Gnetne zlitine

Z ekskurzijo v Unitech in Litostroj sem zelo zadovoljen, saj imam redko kdaj možnost obiskati katero od nam sorodnih podjetij. Z zanimanjem sem spremljal predstavitev in ogled njihovih proizvodnih obratov. V Unitechu je takoj zaznati urejenost in dobro organiziranost, česar pa ne bi mogel reči za Litostroj. Težko verjamem, da stoji sredi Ljubljane tako umazano in neurejeno podjetje. Opažam pa, da v nobenem od obiskanih podjetij ne namenijo posebne pozornosti urejenosti in varnosti pri delu tako kot pri nas. Še posebej to velja za Litostroj, kjer so še daleč zadaj, kar se tiče reda, varnosti in zaščite pri delu. Tudi glede inovacij in koristnih predlogov nimajo nikjer organiziranih posebnih aktivnosti. Skratka, od nas se lahko marsikaj naučijo, ekskurzijo pa vseeno ocenjujem kot zelo koristno. Delo pri vrelcih idej je bilo prav tako zelo zanimivo in koristno za vse nas in tudi za naše podjetje v celoti.x

Ekskurzija v Litostroj

Izdelava turbine

najprej je treba izdelati model iz lesa (najprimernejša je bukev); pri tem je treba paziti na velikost modela, ki mora biti za približno 2 odstotka večji, kot je sam končni izdelek (zaradi skrčka). Model gre nato v formacijo, ki je sestavljena iz peska in smole, kjer se snovi vežeta. Sledita litje in ohlajanje, formo po nalitju pa je treba obtežiti z utežmi, ki so težke po okoli

elektrarne po vsem svetu: iz Južne Koreje, Anglije, Romunije, Litve, Nemčije, Francije

Pri ogledu teh proizvodnih obratov smo se čudili slabo urejenemu okolju. Za takšne izdelke se sicer zdi razumljivo, ni pa primerljivo z našimi obrati. Pri tem mislim na notranjost proizvodnih obratov, odnos do varnosti pri delu in način pristopa do končnega

One pa samo **delajo**

DARKO FERLINC

FOTO: DARKO FERLINC

Revital, d. o. o., se ukvarja z različnimi dejavnostmi. Te so: urejanje okolja znotraj tovarne Talum in zunaj nje, urejanje grobov in nasadov okoli zasebnih hiš, čiščenje prostorov, urejanje igrišč, pridelava sadik za cvetje (lončnice) in sadik za vrtnine.

Med cvetjem so to enoletnice, balkonsko cvetje in trajnice. Naj jih nekaj naštejemo: pelargonije, mačehe, fuksije, surfinije, božične zvezde, primule, ciklame, krizanteme, marjetice itd.

Rastlinjaki se raztezajo na površini 12 500 m². Vse zgoraj naštet delajo po najmodernejših tehnologijah. Z izgradnjo kotelavnice na lesno biomaso bodo površino rastlinjakov še povečali.

Marjana Fakin, Renata Roškar in Danica Repnik

Dan je bil turoben. Oblaki so prekrivali nebo, sonca ni in ni hotelo biti. Začelo je celo deževati. Morda je bil to razlog, da med rastlinjaki za nogometnimi igrišči NK Aluminij, ki jih poseduje naše hčerinsko podjetje Revital, ni bilo videti ljudi, ki tam delajo. Štiriindvajset jih je. Od tega sedemnajst žensk.

Vse je bilo mirno in tiho. Vsi so bili v rastlinjaki in delali. Ja, vsi so delali. Marljivo, pridno. Že tako mi je bilo težko začeti pogovor, ko pa sem jih videl tako delati, je bilo še težje. Pa tudi – priznam – nisem imel prave ideje, o čem bi naj sploh pisal.

Začel sem s fotografiranjem. »Pofotkal« sem skupinico štirih žensk, ki so se ukvarjale s potaknjenci. Bakopa. To je vrsta balkonskega cvetja. Matične rastline kupijo in jih nato razmnožijo. Narežejo sadike – potaknjence – in jih potem posadijo v majhne lončke, kjer

poženejo korenine. Ko so rastline dobro zakoreninjene, jih presadijo v večje lončke. Tu so tako dolgo, da zacvetijo, in potem so primerne za prodajo. Pripravijo od 8 000 do 10 000 lončkov bakope. Pokončnih pelargonij vzgojijo okoli 25 000, visečih do 100 000, primul pa 170 000. Prodajo jih predvsem v velike trgovske centre, kot so Obi, Bauhaus in drugi. Lahko pa jih dobi tudi vsak, ki jih pride kupit kar v rastlinjake.

Delo v rastlinjaki fizično ni preveč naporno. Vse več je mehanizacije. Delovne razmere pa so včasih težke. Poleti je največkrat zelo vroče, pozimi pa je tudi zelo hladno. Ob tako imenovanih konicah je treba ogromno delati. Poleg cvetja pridelujejo tudi zelenjavo. Gre seveda za sadike. Solato, zelje, jajčevce, kapusnice sploh. Vsemu temu se strokovno reče plodovke.

Sajenje potaknjencev poteka v veliki meri strojno, po tekočem traku.

Ob rastlinjaki je zloženih veliko polivinilastih vreč, v katerih je zemlja – substrati – za lončnice. V nekaterih je pesek za grobove, saj delavci Revitala urejajo tudi te. Vseh dejavnosti ne bom opisoval, saj jih je preveč.

Imam pa eno veliko pripombo. Revitalovci v Kidričevem podirajo tudi drevesa. Vsako leto jih je nekaj manj. Posadijo skoraj nobenega. In tako Kidričevo iz leta v leto bolj postaja goličava. In »šumarji« bomo postali »polanci«. Mogoče pa bi bilo bolje, če bi med bloki sadili kar krompir. Nekaterim v občinskem svetu bi najbrž to zelo ugajalo. Seveda za poseke niso krivi Revitalovci, saj delajo po naročilu občine.

Pogovor je stekel z Marjano, Danico, Nado, Ireno, Angelo, Renato, Olgo, Marijo ...

»To je bila ena sama pridnost in marljivost. In zdele so se mi zadovoljne.«

Ker je marec, sem se hotel pogovarjati o ženskah, o dnevu žena, o praznovanju, pa mi ni najbolj uspelo. Osmi marec je danes pač malo drugačen praznik, kot je bil včasih. Ljudje nasploh navadno ne razmišljamo preveč o svojih pravicah (čeprav nekateri pri tem zelo pretiravajo). Ženske seveda niso izjema.

Najbrž ne bo narobe, če še enkrat napišemo, kaj je dan žena. To je mednarodni praznik žensk, ki ga vsako leto praznujejo 8. marca. Je dan praznovanja vsakovrstne enakopravnosti žensk. Pobudo zanj je dala nemška socialistka Clara Zetkin, rojena Eissner (1857–1933), ki se je od leta 1889 javno borila za enakopravnost ženk. To se je zgodilo na Drugi mednarodni konferenci socialističnih žena,

ki je potekala leta 1910 v Københavnu. Prve so ga leta 1911 začele praznovati ženske v Avstriji, Švici in na Danskem, takrat še 19. marca. Tudi v Sloveniji so ga praznovali, in to v Trbovljah. Na dan 8. marca so ga začeli praznovati leta 1917 v spomin na požar v tovarni Triangle v New Yorku, kjer je leta 1911 izgubilo življenje 140 žensk.

V Revitalu se ženske s tem praznikom ne obremenjujejo preveč. Vsaj tako je bilo videti. Veseli jih seveda pozornost, ki jim jo tega dne posvečajo moški. Pa tudi izleta v Ljubljano so se veselile. To pa je tudi vse. Z moškimi v rastlinjaki so zadovoljne. Ena od njih je v šali povedala, da jih je premalo. Ni pa rekla, zakaj. Dan žena so praznovale. Sodelavci so jim prinesli vrtnice. Tega dne se je povečala pro-

daja lončnic. Po »šihtu« so se dobili v skupnih prostorih v nekdanji kinodvorani in tam malo skupaj posedeli. Ob pecivu. Najbrž je bilo tudi kaj pijače. Nekoč, v svinčenih (beri: dobrih) socialističnih časih so ženske tudi vsako leto hodile na izlete, ki so se vedno končali z večerjo in kulturnim programom. Zdi se mi, da so se imele bolje kot danes.

So pa bile hujše tudi posledice. Spomnim se, da sem se nekega zelo ranega jutra – takrat sem se v službo vozil še iz Maribora – peljal s »trojko« s Pobrežja na glavni kolodvor v Mariboru. Bilo je 9. marca. Neka ženska je na sedežu trdno spala, naslonjena na šipo. Ko smo prispeli na kolodvor, ki je bil zadnja postaja, je še kar spala. Z nekakšno zaskrbljeno-

stjo sem pogledal šoferja, on pa je samo zamahnil z roko in rekel: »Eh, pusti jo, že tretjič se pelje okrog.« Ja, tako je bilo včasih. In tako je še danes. O pravicah žensk pa nič.

Naj končam tam, kjer sem začel. Začelo je še močnejše deževati. Klima v rastlinjaku je bila ugodna. Ni bilo hladno in tudi vroče ne. Ravno prav. Vse, s katerimi sem se pogovarjal, so še vedno pridno delale. Potaknjence. To je bila ena sama pridnost in marljivost. In zdele so se mi zadovoljne. x

Marjana Fakin

Irena Grdinič

Rastlinjaki

Najboljše **fotografije** tega meseca

Zgodnja februarska pomlad. Foto: Aleksandra Jelušič.

Grafit iz Brazilije. Foto: Mirko Veselič.

Prebujanje. Foto: Miran Jeza.

Velika podlasica. Foto: Milan Osterc.

Stopnišče. Foto: Danica Hrnčič.

Vem, kaj ti bom podarila

ANTONIJA KRAJNC
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Preveč te imam rada, da bi ti podarila umirajočo rožo. Vzgojena je bila z namenom, da bi jo utrgali, ko najbolj cveti. Mogoče je zacvetela ob umetni svetlobi, ne da bi jo božal oče Sonce in hranila mati Zemlja. Lepota je zanjo usodna.

Cvetličarne so na vsakem vogalu, življenju iztrgani pisani šopki nemo vabijo mimoidoče k nakupu. Novi trendi, drugačne cvetlice in nasvet cvetličark: »Ne morete se zmotiti, če se odločite za to rožico.« V naslednjem trenutku že zavija petindvajset, trideset ali petdeset cvetov.

Ne bom ti podarila mrtvih rožic v zameno za tvoj nasmeh. Preveč sočust-

vujem z njimi, čeprav jim ne morem pomagati. Niti malo. Razen da zaprosim vse, ki me imajo radi in me vsaj malo poznajo:

Ne podarjajte mi umorjenih cvetlic, ker cvetlice so moje prijateljice.

Z rastlinami se družim že od malega, takrat sem še bolj čutila z njimi. Ko vam v cvetličarni ponovno rečejo, da se ne morete zmotiti, če mi boste podarili kakršno koli utrgano cvetlico, vedite, da se motijo.

Cvet je simbol veselja, povezan s planetom Zemljo. Če ima srečo, potrpežljivo čaka na veter, dež, čebele, sprejema daljne signale zvezd. Vse to podarja človeku. Brezpogojno. Travniki so najbolj pristna lekarna, pravilno utrgana cvetlica, katere namen je, da izboljša zdravje, vedno pomaga.

Intuitivno poiščemo zdravilno rastlino. Zelo malo jih je strupenih, pa še njihovi sokovi so v manjših odmerkih zdravilni. V mislih zaprosimo rastlino za pomoč in počakamo na odgovor.

Prošnja za pomoč zahteva, da se ustavimo, poiščemo rastlino, razmislimo o njej in počakamo na odgovor. Ko dobimo pritrdilen odgovor, utrgamo toliko, koliko menimo, da potrebujemo za svoje zdravje ali zdravje drugih. Rastlinske dele ubiramo na način, da se rastlina lahko obnovi. To zmore in zna, pogosto ji koristi, da se odstrani kakšen odvečni del, ki pa nam prav pride. Dan nabiranja je lahko povezan z našim horoskopom oziroma prevladujočim planetom v času rojstva.

Znamenje	Planet	Dan nabiranja
Oven	Mars	torek
Bik	Venera	petek
Dvojčka	Merkur	sreda
Rak	Luna	ponedeljek
Lev	Sonce	nedelja
Devica	Merkur	sreda
Tehtnica	Venera	petek
Škorpion	Pluton	sobota
Strelec	Jupiter	četrtek
Kozorog	Saturn	sobota

Vodnar	Uran	nedelja
Ribi	Neptun	ponedeljek

Trganje rastlin ali cvetlic, ne da bi pomislili na njihovo kozmično celovitost in poslanstvo, je uničevalen postopek. Rastline želijo pomagati ljudem in so vsestransko uporabne, za kar bi jim morali biti zelo hvaležni. Zdravilne rastline nabiramo z rokami in nikoli z nožem, tako, da se lahko obnovijo in še bolj zaživijo.

Namesto da bi ti podarila rezano cvetje, te bom povabila na cvetočo zelenico ob gozdu. Brez ure in mobitela. Ob iznajdljivem potočku bova poiskala bele vijolice in vijolično rdeče cvetove pljučnika. Skupaj s pticami bova zaužila preprost obrok in si privoščila dolg sprehod brez besed. Vztrajala bova, dokler se na nebu ne bodo prikazale zvezde in polna luna. Takrat se bova objeta poslovila od še enega dneva. Drugačnega od drugih.^x

Žafran na Donački gori

Minljivost življenja

ALEKSANDRA JELUŠIČ

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Minljivosti ne moremo preslepiti. Ne moremo je kupiti, si jo lastiti. Lahko jo odmislimo, lahko se sprenevedamo, a nas doseže. Človek lahko resnično zaživi šele takrat, ko se z njo sprijazni in začne živeti tako, kot da je danes zadnji, kot da jutri ne obstaja. Kajti nihče nam ne more zagotoviti, da to ni res ...

Triindvajseti februar. Nič posebnega. Jutro prebudi še eno februarso soboto, ko je nebo umito za sonce in veter in te narava vabi s svojimi čari tako dolgo, da podležeš skušnjavi in se kljub hladnemu vetru odpraviš prek še rjavih travnikov in golih dreves, da zaslutiš prebujanje ... Nasmehnem se jutru in pri zajtrku z zanimanjem poslušam, kaj imajo povedati radijske novice. Pravzaprav od te sobote nič ne pričakujem in tudi ona nič ne pričakuje od mene. In ko se naposled sprijaznim z običajnostjo, me presune. Glas radijskega napovedovalca se mi zaje v vsako poro razgretih misli. Danes, 23. 2. 2008, je po dolgotrajni bolezni preminil dr. Janez Drnovšek. Zdi se, kot da je za trenutek vse izgini- lo, zbledelo ... Ne spominjam se preostanka novic, samo to presunljivo dejstvo se mi pretaka po možganih do bolečine. Pravzaprav vsak dan po svetu umre na stotine ljudi. A novice gredo mimo nas kot nekaj samoumevnega. Včasih se bojim te človeške apatičnosti, da določene stvari sprejemamo tako samoumevno in neobčutljivo. A če bolje pomislim, si lahko odkrito priznam, da je to povsem normalno. Težko bi namreč preživel, če bi se obremenjevali prav z vsako tragično novico. Morda nas malce zaske- li pri srcu ali se nam utrne kakšna dragocena misel, ki nam oplemeniti

življenje, in to je tudi vse. Dokler človek ni čustveno povezan z osebo, dokler osebe ne spoznamo po človeški plati, se nanjo nekako nevede naveže- mo, tako dolgo je za človeka minljivost pač ena izmed novic, ki nas je dosegla. Gola statistika. In dr. Janez Drnovšek je bil nedvomno oseba, ki se nas je znala dotakniti do samega bistva. Po prvem vtisu bi ga lahko ocenil kot hladnega, preudarnega in umirjenega človeka, ki z ostrino svojih misli in briljantnim umom spretno krmari v sferah političnega življenja, pri tem pa ostaja preprost in zvest svojim načelom. In ko smo že pomislili, da v politiki ni prostora za čustva, nas je presenetil s svojo humanostjo in človeško toplino. In prav ta kombinacija je iz njega naredila izjemno osebnost. Ne glede na to, ali smo z njim simpatizirali ali ne, verjamem, da je prav v vsakem umrlo neko tiho upanje. Biti borec? Se boriti do zadnje kapljice

krvi? Tiho upati v ozdravitev? Ko te doleti, ostaneš sam sredi svojega sveta, ki ga tisti, ki so zdravi, preprosto ne morejo dojeti. Lahko sočustvujejo, lahko so ob tebi, ti pomagajo, te spodbujajo ... A vendar si sam sredi svoje bitke. Ne poznaš sovražnika, ne poznaš njegove moči, ne vidiš ga, ne moreš se neposredno soočiti z njim. Pa vendar je tukaj, v tebi, vsak trenutek. V vsakem človeku se skriva borec. Le poiskati ga moramo, izbrskati ga moramo iz vsega tega upanja. Drnovšek je bil svojo bitko pred našimi očmi, pa vendar je bil ta boj samo njegov. Okoli nas je veliko borcev, ki bijejo svoje tihe bitke, le ustaviti se moramo in prisluhniti njihovim zgodbam. To nam vlije novih moči, da v življenju šteje samo ena bitka, za katero se je vredno boriti do samega konca. To je bitka za nas same, za naše življenje. Ko sprejmemo to krhko dejstvo, ko ga prebavimo, ko

se soočimo z minljivostjo, vse drugo izgubi svojo težo. Življenje nas ovija s problemi, da se zapletamo v njegove niti in se nerodno spotikamo, opotekamo ... A problemi so minljivi, pridejo in odidejo. Življenje pa teče do svojega konca. Minljivosti ne moremo uiti. Prej ko slej nas doseže. In ni pomembno, kdaj in kako pride naš čas za tihe bitke, pomemben je ta trenutek, ki ga živimo. Naj bodo naša življenja vredna življenja in bitke za življenje. Lahko bi rekla, da je bila samo ena izmed mnogih februarских sobot v mojem življenju. Čez čas bo zbledela. A te misli, neka nova izkušnja, močno spoznanje – vse to bo ostalo. Ostalo bo v meni, v tebi, v vetru tega sobotnega dne, v rjavih travnikih in sredi golih dreves ... Ostalo bo zapisano sredi teh belih strani ... In vse to poklanjam vsem Borcem. Borcem za življenje ... x

Spomin

SLAVKO KRAJNC

FOTO: SLAVKO KRAJNC

Dne 21. decembra 2007 se je zaprla elektroliza B. V štirinširidesetih letih obratovanja je marsikateremu delavcu iz bližnje in daljne okolice dala kruh in človeka vredno življenje. Izguba se delno že čuti v sami livarni in strokovnjaki imajo veliko dela, da jo nadomestijo s pretaljevanjem odpada.

Kot dolgoletni delavec ob tekočem aluminiju v livarni sem čutil potrebo po ohranitvi dela te zgodovine. V ta namen sem hotel narediti nekaj, kar bo ohranilo vrednost. Razmišljal sem o

več možnostih, vendar sem se nato odločil, da na leseno ploščo pritrdim odlitek aluminijastega hlebčka v miniaturni obliki iz ene od zadnjih peči hale B, konkretno iz peči 507. Na sprednji strani plošče je tudi gravirana ploščica z vsemi podatki, na zadnji strani pa sta slika peči, iz katere je bil vzet vzorec, in kemična sestava tega odlitka. Naj bo ta ploščica spomin na ljudi, ki so na takšen ali drugačen način v tem mozaiku življenja v hali B pustili del sebe in svojega življenja.^x

Zadnji aluminij iz hale B

Praznovanje dneva žena

MILENA PODGORŠEK
PREDSEDNICA KOMISIJE

V soboto, 15. marca 2008, sta nam Uprava Taluma ter njegov sindikat omogočila praznovanje dneva žena.

Odločile smo se za potepanje po Ljubljani. Krožno vožnjo po naši prestolnici smo zaključile na grajskem griču, kjer stoji srednjeveška trdnjava, Ljubljanski grad. Pod strokovnim vodstvom nam je bil omogočen ogled prenovljene kapele sv. Jurija in grajske zbirke ter objektov, ki so namenjeni turistom, ogledali pa smo si tudi kratek film o zgodovini gradu. Pot nas je nato vodila proti Domžalam, kjer smo si lahko ogledale zasebno pivovarno Ravbar.

Preživele smo čudovit dan, tudi s pomočjo agencije Sonček ter njenih odličnih vodič, ki sta s svojim vodenjem veliko prispevali k našemu dobremu počutju.

Hvala za ta lepi dan Upravi Taluma, sindikatu in agenciji Sonček.^x

Dame na Ljubljanskem gradu

Marčevski izlet

FOTO: DANICA HRNČIČ

Letovanje v sodelovanju s Sončkom ...

MILAN FAJT

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Glede na veliko povpraševanje po letovanju v apartmajih, ki jih ponujata sindikat Taluma (Novigrad Dalmatinski) in Vital (trenutno samo Červar in mogoče Nerezine), lahko povemo, da bo to poletje še bolj kot prejšnja leta primanjkovalo počitniških kapacitet.

V ta namen je sindikat Taluma podpisal pogodbo s turistično agencijo Sonček s Ptuja, pri kateri bodo lahko

vsi naši zaposleni sklenili pogodbo za letovanje na vseh destinacijah iz aktualnega kataloga. Po podpisu pogodbe bodo pogodbeni znesek lahko odplačevali v največ 10 obrokih (izplačilo najkasneje do decembra 2008); posamezni obrok bo trgan od plače.

Za podrobnosti smo na voljo v pisarni sindikata (telefon 7995 449 in 7995 209).

... in v dalmatinskem Novigradu

Glede na veliko povpraševanje po letovanju v apartmajih in glede na pozitiven odziv je tudi letos sindikat Taluma zakupil pet apartmajev v Novigradu pri Zadru, in sicer v aparthotelu Agava v času od 12. junija do 28. avgusta 2008.

Apartmaji so na vhodu v novigraski zaliv na blagi vzpetini tik nad morjem na robu idiličnega ribiškega naselja.

Apartmaji imajo:

- spalnico s francoskim ležiščem,
- dnevno-spalni prostor z raztegljivim dvosedom, SAT-TV, klimatsko napravo,
- kuhinjsko nišo z jedilnico,
- prho z WC-jem.

Trije apartmaji imajo pogled na morje, dva na kopno. K apartmajem sodi velik parkirni prostor.

Aparthotel Agava je novejši, apartmaji pa so predvideni za štiričlanske družine. Hrano si lahko pripravimo sami ali si jo naročimo in zaužijemo v

prijetni restavraciji. Plaža je neposredno pred hotelom. Delno je betonirana (v morje vodijo stopnice) in delno prodnata. V kraju so trgovina, mesnica, pekarna, tržnica, pošta ... Povedati moramo, da je to mirno mesto, ki ne bo najbolj pogodu tistim, ki imajo radi hrup in nočno življenje.

S kraja letovanja imamo odlično izhodišče za pohodniške ture v Paklenici, za izlete z ladjo po kanjonu Zrmanje in ogled kulturnozgodovinskih znamenitosti Zadra.

Delavci Taluma, hčera in Silkema lahko odplačajo celotno ceno v največ desetih (10) obrokih; število obrokov je odvisno od želje ali časa prijave.

Izmena je ob četrtkih!

Za podrobnosti smo na voljo v pisarni sindikata (telefon 7995 449 in 7995 209).

Lep pozdrav in prijetno letovanje!

*Kogar imaš rad,
nikoli ne umre.
Le daleč je ...*

ZAHVALA

Pod težo neozdravljive bolezni se je od nas na svojem domu v 70. letu starosti poslovil mož, oče, tast in stari ata

ANTON LOZAR

iz Rodin pri Črnomlju, upokojenec
Taluma iz Kidričevega.

Od njega smo se poslovili na pokopališču Otovec v Beli Krajini.

Nekdanjim sodelavcem in prijateljem se zahvaljujemo za izrečeno sožalje. Hvala vsem, še posebej mlajšim sodelavcem, ki so se kljub oddaljenosti udeležili pokojnikovega pogreba. Iskrena hvala, da se spominjate našega Antona.

Vsi njegovi

DE Livarske zlitine

DE Elektrolize

DE Gnetne zlitine

DE Anode

DE Rondelice

DE Izparilniki

DE Ulitki

Službe

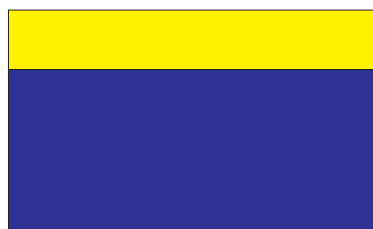
DE Energetika

DE Vzdrževanje

DE Kontrola kakovosti

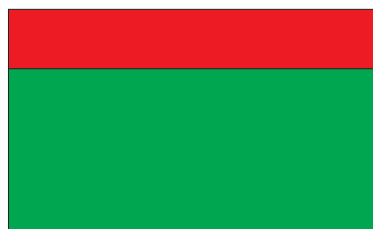
DE Promet

DE Kontrola kakovosti

Marketing

Nabava

Barve novih delovnih oblek

SLOVARČEK: LIKOPERDON - VRSTA GLIVE, GVANAKO - VRSTA JUŽNO-AMERIŠKE LAME, NEODEON - PRVA SPOJINA Z ŽLAHTNIM PLINOM, NAIR - INDIJSKA FILMSKA REŽISERKA (MIRA, 1957), OEST - NIZOZEMSKA FILMSKA REŽISERKA (PAULA VAN DER, 1965), ETT - NEMŠKI SKLADATELJ IN ORGANIST (CASPAR, 1788-1847), ARNER - ŠVEDSKI PISATELJ (SIVAR, 1909-1997).

				SESTAVIL: JANKO SEGULA	VIC, DOVTIP	AMERIŠKA IGRALKA (ELENIJAK, 1969)	VRSTA GLIVE	VRBA IVA (NAR.)	KDOR VODI, GONI ŽIVINO	PTICA UJEDA				
				SLOVENSKI PISATELJ (RUDI, 1935)										
				PUSTOST										
				→										
TALUM	GOSPO- DARSKA ZBORNICA SLOVENIJE	STOLETJE	IZOBRA- ŽENEC								↓	VELIKA ŽIVALSKA USTNICA	REZULTAT	BOLJŠI KOZAREC
			RIŽEVO ŽGANJE											
VRSTA JUŽNO- AMERIŠKE LAME								SLOVENSKI KOLESAR (ALDO INO)						
								PRVA IN ZADNJA ČRKA						
TIP JAPON- SKEGA VOJNEGA LETALA					PRIPADNIK APAČEV					VINSKA TRTA (ZAST.)				
					BOJNI STRUP					ŠVEDSKI PISATELJ (SIVAR, 1909-1997)				
ELEKTRIČNE MORSKE RIBE						EDO ŽITNIK			ZDRAVILNA RASTLINA					
						GRŠKI BOG VETROV			RAZVOJNI STADIJ POVZROČ. MALARIJE					
				→					GRŠKA GORSKA NIMFA					
									CENITEV					
					PRVA SPOJINA Z ŽLAHTNIM PLINOM									
					ČLANICE NEKDA- NJEGA TELO- VADNEGA GIBANJA									
					SILICIJ			IND. FILMSKA REŽISERKA (MIRA, 1957)						
					NEMŠKI SKLAD. (CASPAR)			RUSJANOVO LETALO						
TALUM	SLOVENSKI PESNIK (DRAČOTIN, 1876-1899)	↓						LILI NOVY			↓	↓	PEKOČA BOLEČINA (ZAST.)	SOL TITANOVE KISLINE
	PRAVEC							MED- NARODNI MONETARNI SKLAD						
RIBJA KOŠČICA					EVANDER HOLYFIELD	REKA V FRANCIJI, PRITOK LOIRE					NIZ. FILM. REŽISERKA (PAULA VAN DER)			
						MLEČNI IZDELEK					PREB. EMONE			
MAKE- DONSKI PESNIK IN KRITIK (1929)														
GLAVNI ŠTEVNIK			HOLMIJ				FRANCES CONROY			NABOŽNA VEČGLASNA VOKALNA SKLADBA				
			ALUMINIJ				BRENCELJ			GRŠKA ČRKA				
UNIČEVALKA ŽELEZA					NOVA GORICA			JAREM, VOLOVSKA VPREGA			ŠVEDSKI PESNIK (HANSSON)			
					JOŽE PUČNIK			LOJZE KOLMAN			DALMA- TINSKO ŽENSKO IME			
				→								VEZNIK		
					KAMNINA, NASTALA V ARHAIKU							IVAN TAVČAR		
ALUMINIJ														
					TOMAŽ DOMICELJ			TALUM	SOL OCETNE KISLINE					

SKEI

Konferenca sindikatov Kidričevo
Tovarniška cesta 10
2325 Kidričevo

tel.: 02/ 7995 209
faks: 02/ 7995 866
e-pošta: skeitalum@talum.si

Ne premikaj se sunkovito!
Ne dviguj bremen, ki so pretežka!
Ne steguj se predaleč!
Ne suči telesa!